

6 | 2026

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

KOLOZSVÁR | 1888–1948/1990. | 36. (96.) ÉVF.
6. SZÁM | 2026. JÚNIUS | ÁRA: 6 LEJ

TARTALOM

Kedves Olvasó!	3
Székely Kinga Réka: Rímelő júniusra	4
Az irodalom mindig a szabadság egyik formája volt	5
Oláh Sándor: „...mert a népnek nem kell a kolhoz.”	9
Magyari Zita Emese: Balázs Ferenc, az ifjúságszervező és nevelő	12
Moldován-Szeredai Noémi: Teának gyűjtötték a málon...	13
Nagy Norbert: Az elfeledett kisgyermekhős	14
Gyergyóban kicsi vallásom az elhagyott szülőföldet is megtestesíti	16
Babits Mihály: Intelem vezeklésre	18
Mészáros Tímea: Derűs szórvány a Zsil-völgyében	19
Deák Réka: Születés hete Székelykeresztúron 15. alkalommal	21
Vida Rozália: Mária és Márta – kétféle szolgálat, egyetlen szeretet	22
Pitó Gergő: A ballagásról	23
Bemutatjuk László Orsolya végzős teológiai hallgatót	24
Rácz Norbert Zsolt: Idődallam	25
Elekes Botond: Az öntudatos gondnok	26
Dr. Rezi Elek: A találkozás öröme és megtartóereje	
Nyarádszentlászlón	28
Józsa Eszter: A Marosi Unitárius Egyházkör nőszövetségeinek évi rendes találkozójáról	29
Egyházunk hírei	30
Gyerekvilág	33
Rejtvény	35

CÍMLAP: Kapocs – Családos Tábor
HÁTLAG: Nagyajtai templom. Fotó: Kocsis B. János

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Deák Réka, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársa (Székelykeresztúr), **Elekes Botond** főgondnok (Budapest), **Józsa Eszter** falugazdász (Erdőszentgyörgy), **Magyari Zita Emese**, az ODFIE elnöke (Kolozsvár), Mészáros Tímea médiareferens (Kolozsvár), **Oláh Sándor** társadalomkutató (Csíkszereda), **Pitó Gergő** középiskolai diák (Marosvásárhely), **dr. habil. Rezi Elek** ny. teol. tanár (Kolozsvár), **Székely Kinga Réka** lelkész (Homoródszentpéter), **Vida Rozália** lelkész, az UNOSZ alelnöke (Alsóboldogfalva)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a **Magyar Unitárius Egyház**, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)
Megbízott főszerkesztő: **Koppándi Júlia**
Megbízott szerkesztő: **dr. Berki Tímea**
Szerkesztőbizottság: **dr. Bálint Róbert Zoltán** (Egyház és társadalom), **Dimény Csilla Júlia** (Nők világa), **Farkas Izolda** (Gyermekoldal), **Ferencz Csaba-Levente**

(Rejtvény), **dr. Koncz Attila** (Kultúra), **Mátéfi Tímea** (Lelki élet), **Mészáros Tímea** médiareferens (Egyházi hírek), **Nagy Norbert** (Bibliamagyarázat), **Moldován-Szeredai Noémi** (Hagyományaink), **dr. Pál János** (Egyháztörténet), **Pap Zoltán** (fotó), **Rácz Norbert Zsolt** lelkész (Kolozsvár), **dr. Sándor Krisztina** (Portré), **Székely Andrea** (Szeretetszolgálat), **Széles László** (Ifjúsági oldal)
Tördelés: **Virág Péter**. Olvasószerkesztő: **Dénes Gabriella**
Nyomtatás: **Misztótfalusi Kis Miklós Református Sajtóközpont**
Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9
Telefon: 0264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org
Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0740 937 116.
A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhó előtti hónap 10-e.
ISSN 1220-8418

Támogatók:

Kedves Olvasó!

Júniusra ritkán gondolunk a gyermekek hónapjaként, pedig gyermeknappal indul, tanévzáróval, a végzős osztályoknak ballagással folytatódik és vizsgákba torkollik, miközben mások már önfeledten merülnek bele a vakációs hétköznapiokba, amikor nem kell korán kelni, nem kell tanulni, másféle időszámítás kezdődik.

Gyermekek, szülők, pedagógusok számára szeptemberhez hasonlóan izgalmas hónap ez. Aki dolgozik, az szabadságról álmodik, mások a kertben, a mezőn munkálkodnak vagy éppen tábort szerveznek, hátizsákba költöznek, utaznak vagy éppen a vakációzó unokák érkezésére várnak.

Közlönyünk hasábjain a múltó életen töprengünk. A kollektivizálás kényszerű tapasztalatával szembesülünk. Kószálunk és kaszálókön gyógynövényt gyűjtünk. Szórványban élőkről olvasunk portrét és riportot. Versekben gyönyörködünk, életutakkal, újabb kiadványokkal ismerkedünk. Ballagásra készülünk, fiatal végzősöket köszöntünk. Gyermekhősről, születés hetéről, asszonyaink áldozatos munkájáról értesülünk. Nyugdíjas lelkeszek találkozójába nyerünk betekintést, és egyházi híreink sem maradnak el. Gyermekeink gyűjtőlapján sokasodnak a kirakós darabjai, mi pedig azon töprengünk, hogy az izzó nyárral a rövidülő napok útján az év vége felé tartunk.

| BERKI TÍMEA

Bizony mondom nektek, ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermekek, nem mentek be a mennyek országába.

(Mt 18,3)

Rímelő júniusra

Mulandó életem minden napján imádlak,
Teremtőm, én minden percben csodállak.
Leghosszabb a nap, s legrövidebb az éjjel,
Elindul bűnvalló imám valahol mélyen.

Ember vagyok, csoda és kísértés,
Ember vagyok, remény és kiégés.
Ember vagyok, csillag és sötétség,
Ember vagyok, erő és gyengeség.

Csak te, csak te tudsz megszabadítani,
Csak te, csak te tudsz feloldani
Bűnből, gyengeségből, kudarcból, hiányból.
Mulandó életem minden napján imádlak.
Bevallom félelmem, tudom, nem hibáztatsz.
Belátom erőtlenségem sokszor a hitben,
S vakmerő a sorskísértésben.

Csak te, csak te tudsz megszabadítani,
Csak te, csak te tudsz feloldani
Bűnből, gyengeségből, kudarcból, hiányból.
Vajon meddig tart küldésed, s mikor szól hívásod,
S teli kézzel vagy üres marokkal lesz fordulásom?
Hiszem, hogy szeretsz, így én is szerethetek.
Hiszem, hogy mindig adsz, így én is elvehetem
Mindazt, amit nekem szántál, s ami jó nekem.
Legyen meg a te szándékod velem,
Istenem, Istenem, Istenem.

| SZÉKELY KINGA RÉKA

Az irodalom mindig a szabadság egyik formája volt

Gergely Edó egyszerre író és gondolkodó, akinek munkásságában a hit és az emberi létezés kérdései szorosan összekapcsolódnak. Visszatérő témái az ember belső szabadsága, az erkölcsi döntések súlya, valamint az a kérdés, hogyan tükröződik istenkapcsolatunk az irodalomban és a kultúrában. Az olvasást nem pusztán önművelésnek, hanem a tudatosság és a szabadság egyik formájának tekinti. Gondolkodására egyszerre jellemző az erős irodalmi érzékenység, a filozófiai érdeklődés és a spirituális nyitottság. La taclale. Tumba multiplă a unei unguroaice prin limba română (Dumcsi. Egy magyar nő román nyelvi csetlés-botlásai) című könyvének megjelenése alkalmából Koncz Attila rovatvezető, a Mathias Corvinus Collegium kolozsvári képzési központjának kutatótanára kérdezte.

Az irodalom mikor lett ennyire fontos része az életednek?

Már egészen kicsi koromban. Három nővér mellett nőttem fel, és állandóan azt hallottam tőlük, hogy már unják felolvasni nekem a meséket. Ezért ambiciózus lettem, szerettem volna végre nem függeni tőlük. Nagyon gyorsan megtanultam olvasni, és az első regény, amit hétévesen kiolvastam, Verne *Kétévi vakációja* volt. Onnantól pedig nem volt visszaút a mesékhez.

Ötödik osztályos koromban már olyan könyveket olvastam, amelyekről ma azt mondanák, hogy egy gyereknek túl nehezek lehetnek. Például Maupassant-tól az *Egy asszony életét*, aztán az *Orvos voltam Auschwitzban* című könyvet, és még sok más hasonlót. Mondhatnám, hogy koravén gyerek voltam, de valójában a falunkban, Olthévízen többen is voltunk ilyenek. A nyolcvanas–kilencvenes évek fordulóján az irodalom a szabadság egyik formáját jelentette. Ha mindenben megmondták, hogyan kell élni, legalább abban ne szabjanak határt, mit olvasunk.

Aztán Sepsiszentgyörgyre kerültem líceumba, és az első évharmadban majdnem megbuktam magyar irodalomból, mert teljesen más szinten mérték a képességeket. Viszont volt egy zseniális tanárunk, Salamon András, akinek nagyon sok színész és rendező került ki a kezei közül, és ő nemcsak új perspektívát adott az irodalomhoz, hanem valahogy egy teljesen más isteni rendbe helyezte azt.

Bennem például nem úgy él, hogy Salek valaha konkrétan Istenről beszélt volna az órákon. Inkább azt éreztem, hogy azt vizsgálja, hogyan tükröződik a korszellem az irodalmi művekben, és ezen keresztül miként jelenik meg az ember kapcsolata Istennel. Ez számomra mindig nagyon izgalmas kérdés volt.

Már hat-hét évesen olyan problémákon gondolkodtam, hogy ha Isten tökéletes, és saját képére alkotta az embert, akkor az vajon miért képes bűnbe esni? És ha szándékosan teremtette így, akkor ez mire utal? Isten maga is részese ennek, tehát mégsem tökéletes?

Később aztán a sors érdekes fordulatot vett. Amikor Kolozsvárra költöztem, egy barátnőm megkérdezte, lenne-e kedvem átvenni tőle a stafétát, és meséket írni a *Vasárnap* című katolikus újságba. Mondtam neki, hogy én nem tudok mesét írni. Azt felelte: próbáljam meg, legfeljebb nem sikerül. Így kezdtem el publikálni.

És mikor érezted azt, hogy ebben talán több van, mint rövidebb írások vagy alkalmi publikációk? Hogy egyszer akár könyv is lehet belőle?

Még mindig nem érzem úgy, hogy lenne „rendes” könyvem. Számomra az azt jelenti, hogy valaki eldönti, ír egyet, leül, és hónapokon át kitartóan dolgozik rajta. Ehhez nekem nincs elég türelmem. Viszont tavalyelőtt történt valami érdekes: egyszerre öt különböző könyvet kezdtem el. Volt egy regénykezdeményem, amit fantasztikusnak gondoltam, de mivel még soha nem írtam regényt, elakadt. Volt egy verseskötet, amit már össze is szerkesztettem, felajánlottam egy kiadónak, de végül nem tudták vállalni. Emellett elkezdtem egy könyvet a terápiás munkámról is, amiből húsz oldal készült el, aztán félretettem.

Közben egyre többször kérdezték tőlem, hogyan tanultam meg ennyire jól románul. Terapeutaként román csoportokkal dolgozom, Kolozsváron tartottam előadást egy nagy konferencián több száz ember előtt románul. Sokan kíváncsiak voltak arra, hogyan lehet ilyen mélységben megtanulni egy másik nyelvet.

Egyszer csak arra gondoltam: ahelyett, hogy mindig újra elmagyaráznám, inkább megírom könyvben.

Volt egy nyarunk a falusi házunkban, amikor végre semmi dolgunk nem volt. Megérkeztünk, leültünk a verandára, félig megittam a kávémat, majd egyszer csak felugrottam, mintha megcsípett volna valami, és azt mondtam a férjemnek: „Én most megyek könyvet írni.” Bementem, és három hétig szinte alig látott. Addigra már megvolt néhány részlet, de a könyv nagyja ott született meg. Egyik emlék hívta elő a másikat. Tulajdonképpen ez az én román nyelvvel való találkozásom és kapcsolódásom története.

Akkor mégis van valamiféle titok abban, hogyan lehet ilyen jól megtanulni románul?

Azt hiszem, a kíváncsiság a titok. Kíváncsiság és nyitottság. A szüleim nagyon nyitottak voltak. A házunk mindig tele volt emberekkel, és nem számított, milyen nemzetiségűek vagy háttérűek. Reggel hatkor kinyitottuk a kaput, este tízkor bezártuk, és addig folyamatos volt a jövés-menés. Ebben nőttem fel. Ahhoz pedig, hogy kapcsolódni tudjak románokhoz, meg kellett tanulnom beszélni velük. Az élet is rákényszerített erre: Sepsiszentgyörgyre jártam iskolába, de nem volt autónk, szegények voltunk, ezért rengeteget stoppoltam. És közben beszélgettem. A sofőrökkel, az utasokkal, mindenkivel. Akkoriban a vonaton szinte lehetetlen volt nem beszélgetni.

A románok intim távolsága sokkal kisebb, mint a magyaroké. Ha én elkezdtem bezárkózni, az őket egyáltalán nem érdekelte. Jelezhettem én, hogy nincs kedvem beszélgetni, ezt nagyjából senki nem vette figyelembe. Úgyhogy azt hiszem, a nyitottság és a kíváncsiság volt a lényeg. Érdekelt, hogyan működnek az emberi kapcsolatok, milyenek ők. És az ő tükrükben jobban megláttam a saját identitásomat is.

Ha van egy „másik”, akkor sokkal jobban rálát az ember a saját erényeire vagy hibáira, mint ha mindig ugyanabban a közegben mozog. Tehát az, hogy románokhoz kapcsolódtam, egyfajta önismerethez is vezetett. És ez leginkább beszélgetéseken keresztül történt: csi-csergésben, csevegésben, apró hétköznapi

kapcsolódásokban. Persze voltak mély találkozások is, de szerintem minden nyelv tanulásának az a titka, hogy legyen valami, ami hajt. Engem pedig mindig a kapcsolatteremtés vágya hajtott.

Szerinted ez életkor kérdése is? Inkább fiatalon működik így az ember, vagy később is?

Sokáig teljesen természetes volt számomra, hogy jól beszélek románul. Nem gondolkodtam ezen különösebben. Innen-onnan felszedtem, és kész. Aztán egyszer csak rácsodálkoztam arra, hogy Sepsiszentgyörgyön mennyire kevesen beszélnek jól románul, az emberek pedig egyszerűen nem hitték el rólam, hogy nem vagyok félig román.

Azt viszont érzem, hogy semmit nem szabad erőltetni a gyerekeknél. Szerintem a mai oktatásnak és általában a társadalomnak az egyik nagy vakfoltja, hogy mindenki motiválni akarja a gyerekeket. Tréningek, kurzusok, előadások állandó kérdése, hogyan ösztönözzük őket. Ha van lelkesedés, nincs szükség motivációra. Hagyni kellene a gyereket, és azt kell támogatni benne, ami természetesen érdekli. Mert ha ez megvan, akkor az idegen nyelv – legyen az egy vagy akár több is – a saját kíváncsiságán keresztül magától meg fog érkezni hozzá. Én például fél év alatt tanultam meg finnül.

Fél év alatt?

Legalábbis olyan szinten, hogy alap és középfok között már egész jól beszéltem. Mert érdekelt. És mert nem volt rajtam nyomás. A szüleim soha nem vártak el tőlem semmit azon kívül, hogy valahogy majd elartsam magam. A líceumban már a jegyeim sem nagyon érdekelték őket. Azt sugallták, hogy ha engem érdekel valami, akkor csináljam, de tudjam, hogy magamért teszem, nem miattuk. És később se hibáztathassam őket azért, hogy „tönkretették az életemet”. Szerintem ma éppen ez hiányzik. Mindenki fel akarja készíteni a gyereket az életre ahelyett, hogy hagyná élni.

És ha közben eltűnik a lelkesedés, akkor eltűnik a természetes kíváncsiság is. Ha a szülők nem érdeklődnek más kultúrák iránt, ha otthon csak magyar tévé szól, magyar rádió, csak magyar

közeg van, akkor a gyerek számára a másik kultúra érdektelenné válik, sőt ellenséggé.

Mikor kezdted el románul olvasni?

Tudatosan ötödik osztályban. A középső nővérem tizedikes volt, és háziolvasmányként Liviu Rebreanu *Akaszttak erdejét* kapta. Ott hevert a könyv, ő pedig nem igazán szerette. Én meg olyan gyerek voltam, hogy mindent elolvastam, amin betű volt. Talán bennem volt az is, hogy bizonyítani akartam, nem vagyok kicsi. Emiatt nekifogtam a könyvnek. Persze alig értettem belőle valamit. A történet fő vonalát talán igen, mint valami mesét, de rengeteg dolgot nem. És nem szótáraztam. Egyszerűen csak olvastam tovább. Már az is óriási öröm volt, hogy ki tudom olvasni a szavakat, és valamennyit megértek belőlük.

Ebből az olvasói tapasztalatból átvettél valamit később az írói módszeredbe is? Például abba, ahogyan elképezed az olvasót? Milyen olvasónak írsz?

Nem képzelek el konkrét olvasót. Elég önző és narcisztikus módon elsősorban saját örömömre írok. Persze néha – amikor éppen perverz hangulatban vagyok – elképzelem az olvasó leasett állát. Vagy azt, hogy valaki teljesen kiakad azon, amit írtam. Hogy felhúzza magát, nem ért egyet, utál vagy éppen rajong. Ezeket a reakciókat néha előre látom. De ez általában már azután történik, hogy leírtam valamit. Akkor visszaolvasom, nevetek magamban, és elképzelem, milyen reakciókat fog kiváltani. És többnyire el is találom.

Untatni az olvasót bűn. Ha már ír az ember, akkor az váltson ki valamilyen erős reakciót. Különben semmi értelme nincs. De nem gondolkodom sokat azon, milyen az olvasó. Inkább egyfajta huncut, intelligens, kérdező, vitatkozó párbeszédet képzelek el. Olyat, amelyben az olvasó akár kritizálhat is. Ha túlságosan neki írnék, akkor csak a jelen emberének írnék, és ha a pillanatnak írnék, akkor nem a lélekhez szólnék.

Visszatérve a most megjelent könyvedre: kiket tekintesz az elsődleges célközönségének?

Elsősorban a románokat.

És mit gondolsz, mit tud nekik mondani az, ahogyan viszonyulsz hozzájuk, illetve a nyelvükhöz és a kultúrájukhoz?

Ez nagyon függ attól, ki olvassa. Egy-egy szélsőségesebb román akár falhoz is vághatja a könyvet. De az én tapasztalatom az, hogy bennük ugyanolyan kíváncsiság van irántunk, mint amilyen bennem volt és máig van felénk. Csakhogy ebben a nagyon bezárkózó világban, amelyben most élünk, nem mindig találunk kapcsolódási pontokat a magyarokhoz. Persze van egy szűk értelmiségi réteg, amelyik például jár a Kolozsvári Állami Magyar Színház előadásaira, rajong Tompa Gábor munkáiért vagy szereti Bogdán Zsolt játékát, de ez mégiscsak egy szűk közeg.

Azt látom, hogy a románok sokszor nagyon frusztráltak, az önértékelésük alacsony, és emiatt hajlamosak a szélsőséges önmeghatározásra. Egyszer azt mondják magukról, hogy ők Isten kiválasztott népe, máskor meg azt,

hogy a világ legutolsó nemzete. És amikor olténiaiaknak, moldvaiaknak vagy erdélyieknek beszélek éppen róluk, mindig nagyon meglepődnek, sokszor hálásak is. Mert én arra fókuszálok, amit értéknek látok bennük, ami számukra szokatlan, mert hajlamosak az önostorozásra. Talán ettől kicsit kedvesebben tudnak majd nézni magukra is. Emberségebben a saját nemzetükre. Talán azt is meglátják, hogy nem jobbak, de nem is rosszabbak másoknál.

És miért lehet érdekes vagy fontos ez a könyv egy magyar olvasónak?

Egészen addig nem is gondolkodtam ezen, amíg ki nem posztoltam valamit a könyvről, és rengeteg magyar ismerősöm nem reagált rá. Akkor tudatosult bennem, hogy lehet, végül több magyar fogja olvasni, mint román. Ezen őszintén meglepődtem, mert egy pillanatig sem gondolkodtam azon, milyen lesz majd magyar olvasók kezébe adni a szöveget. Pedig szerintem érdekes lehet számukra is. Talán bátorságot adhat ahhoz, hogy merjenek románul vagy más nyelveken olvasni és írni. Nem tökéletesen, nem görcsösen, hanem azon a szinten, ahol épp tartanak. Mert én sem valami emelkedett, akadémikus vagy egyenesen magas irodalmi nyelven írtam a könyvet. Ez egy hétköznapi, időnként picit talán költői nyelv, de nem akarok vele senkinek semmit bizonyítani. Sem a magyaroknak, hogy milyenek a románok, sem a románoknak, hogy milyen jól tudok románul. Egyszerűen a saját örömeimre írtam, és azt hiszem, ez az öröm érződik is rajta.

Ráadásul nagyon sok magyar olvasónak hasonló emlékei vannak, mint nekem. Ugyanazokról a dolgokról írok, amelyek sokunk közös tapasztalatai voltak – csak éppen románul. És talán ez lehet az egyik legérdekesebb benne: ha visszanézünk a gyerekkorunkra vagy a fiatalágunkra, rájövünk, hogy valóban osztoztunk egy közös történelmi sorsban. Ebben az országban születünk. Ugyanazokat a hiányokat, féltelmeket, abszurdításokat és örömeiket éltük át, függetlenül attól, milyen nemzetiségűek vagyunk, és ez mégiscsak sorsközösséget jelent. Talán ez a könyv segíthet lebontani a sztereotípiákat, és talán abban is, hogy végre hagyjuk a múlt sebeit behegedni.

„...mert a népnek nem kell a kolhoz.”

OLÁH SÁNDOR

Bánják, hogy beléptek a kollektív gazdaságba.

A kollektivizálás Romániában a 20. század második felének legmélyrehatóbb társadalmi változása, a kommunista vezetésű állam és a magántulajdonát védő földműves társadalom szembenállásának konfliktusos története volt. Olyan társadalmi-politikai folyamatként értelmezhető, amelyben a tulajdonviszonyok átalakítása megváltoztatta a társadalom szerkezetét (a vidéki térségekből való elvándorlás által), létrehozta és intézményesítette a kommunista uralmat a falvak társadalmában.

Az unitárius egyház lelkészei, teológiai tanárai nagy érdeklődéssel követték a hatalom vidékpolitikáját és annak következményeit. Az alábbi, néhány kronológiai sorrendben közölt „beszédés” forrásrészlet a vidéki lelkészek tapasztalatait és viszonyulásait dokumentálja az ötvenes évek elejéről. A forráshelyeket jelen keretek között nem hivatkozzuk, összességükben egyházunk Múltfeltáró Bizottságának 2011–2015 közötti kutatásaiból merítettük. Az iratok létrehozója Incze Walter fedőnevű hálózati ügynök, aki tartótisztjének készült jelentéseiben számolt be a teológiára látogatóktól hallott vidéki viszonyokról.

1950. június 6.: Az elmúlt napokban dr. Simén Dániel és Bende Béla tanár között volt egy beszélgetés, a kollektív gazdaságok szervezéséről. E beszélgetés tárgya az volt, hogy a pap milyen tanácsot adjon a

hozzáforduló híveinek, akik azt kérdezik, hogy belépjenek vagy ne a kollektív gazdaságba. Bende Béla véleménye az volt, hogy a lelkésznek érdeke, hogy az emberek belépjenek a kollektív gazdaságba, mert ez az egyetlen igazságos út, amely a pap kenyerét is biztosítja. Dr. Simén Dániel azt állította, hogy ha a pap azt akarja, hogy hívei ne űzzék el, vagy az ablakait ne törjék be, akkor ne avatkozzon bele ezekbe a dolgokba, mert rosszul járhat...

1950. július 11.: Dr. Simén Dániel szerint rosszabbodik az egyházak helyzete a Román Népköztársaságban. Véleménye szerint az utóbbi hetek egyes jeleiből látható, hogy a Politikai Bizottság az egyházak belső életébe kemény beavatkozást határozott el. Különösen a falvak kollektivizálása mutatja, hogy ebben az esetben brutális magatartásuk van az egyházzal és a papokkal szemben. Nap mint nap egyre elkeseredettebb levelek jönnek a vidéki papoktól, amelyekben beszámolnak a hatóságok módszereiről a kvótabeadáskor és az eklézsiák földjeinek felajánlásaikor. Simén szerint a papoknak azt kell tanácsoljuk, hogy ajánlják fel a földjeiket, mert pillanatnyilag nincs más menekvés lehetőségünk... A falvak kollektivizálása brutális módon történik, mert a népnek nem kell a kolhoz. Nincsenek gépek, és ezért most következik a parasztok teljes proletarizálása. Az egyház életét is más módon kell vigyünk, hogy megmentsük és átvészeljük a mai nehéz időket.

1951. május 22-én Kovács Lajos információkat kapott Bustya Albert vadadi unitárius paptól, Kovács megkérdezte, hogy van-e kollektív, a pap azt mondta, hogy az egész falut kényszerítették, hogy beiratkozzon két öregembert kivéve, akikre nem volt szükségük, de a földjeiket a kollektívnek adták, és nekik valahol az erdőszélen adtak földet. A második kérdés az volt, hogy történt a kollektivizálás, erre a válasz, hogy egy éjszaka öt securitatus érkezett a faluba, bementek Kiss úgynevezett kulákhoz, és azt mondták, öltözzön és vegyen magához három napra élelmet és 3000 lejt, kimentek a faluból, vagy 2 kilométerre a falutól, ahol (Kisst) agyonlőtte egy úgynevezett Tóth Zoltán securitatus őrmester, akit azonnal e tette után előléptettek hadnagynak.

1951. október 5-én Csifót meglátogatta Göncz Mihály Maros rajon Vadu [Vadad] községi unitárius lelkész, e látogatás alkalmával Csifót a következőkről tájékoztatta: ebben a községben a helyzet elviselhetetlen, a kollektívben nagyon rosszul mennek a dolgok, a kollektivisták Vadu községben egy ünnepet tartottak, ezt megelőzően egy nagyon kevés előleget kaptak. Elmondta, hogy előbb a kollektivisták kaptak 200 kgr barackot, 25 kgr zabot és 30 kgr búzát az ünnep előtt végzett munkájukért. Ezeket a mennyiségeket azok kapták, akik nagyon jól dolgoztak, és azóta a falusiak nem mennek dolgozni, és a Néptanács a papot kérte, hogy győzze meg a kollektivistákat, hogy menjenek dolgozni, de Göncz Mihály azt mondta, ő nem olyan oktalán, hogy elmenjen a kollektivistákhoz propagandát folytatni, mert tudja, hogy mind elhátarózták, hogy kilépnek a kollektívbelől.

1952. augusztus 8-án Lőrinczi Mihály az őt meglátogató Kökösi Kálmán Torda rajoni papnak a következő kérdéseket tette fel: Mikor alakult meg a kollektív gazdaság az ő községében, amelyre azt válaszolta, hogy a kollektivisták, akik beléptek a kollektív gazdaságba nagyon el vannak keseredve, mert itt sokat dolgoznak semmi jövedelem nélkül, és bánják, hogy beléptek a kollektív gazdaságba.

1952. augusztus 18-án Kovács Lajos tanárt meglátogatta Nagy Béla Torda rajoni kövendi pap, akinek a beszélgetés egy adott pillanatában a következő kérdéseket tette fel, a községében alakult-e kollektív gazdaság, mire ez azt válaszolta hogy, alakult egy TOZ típusú társulás, mert az emberek a kollektív gazdaságban egy nagyobb veszélyt látnak, hány tagja van a társulásnak, kérdezte őt Kovács, hatvanegy válaszolta, nagy részük szegényparaszt, továbbá Kovács megkérdezte, hogy hány magyar és hány román van, erre azt válaszolta, hogy nagy részük magyar.

1952. augusztus 27.: Lőrinczi Mihály megérkezve a Magyar Autonóm Tartományban tett utazásáról meglátogatta irodájában Csifó Nagy Lászlót, szóbeli beszámolójában elmondta, hogy járt Szentábrahám, Oklánd, Homoródalmás, Keresztúr Udvarhely rajoni, magyar autonóm tartományi községekben, látogatását szabadsága alatt tette f. év aug. 14–26. között. Beszámolójában elmondta, hogy a magyar parasztság helyzete nagyon súlyos és a magyarok nincsenek megelégedve a Magyar Autonóm Tartomány megalakításával, ami nem más, mint egy még súlyosabb hatalmi nyomás a magyar lakosságra. Hasonlóképpen arról számolt be Csifónak, hogy a ga-

bonák elég szépek, de a magyar lakosság tudja, hogy ennek haszna nem az övék, és elmondta, hogy nagyon sok magyar lakost kíméletlenül üldöz a hatalom, és a magyarok látják, hogy helyzetük nap mint nap egyre romlik, elvesztik bizalmukat a mostani hatalomban, mi több, az új néptanácselnökök és titkárok a magyar lakosságot verre menően terrorizálják.

1952. augusztus 30-án dr. Lőrinczi Mihály tanárt irodájában meglátogatta Fazekas János volt kolozsvári ügyvéd és az Udvarhely rajoni keresztúr-fiatfalvi Fazekas Károly, akik azzal a céllal jöttek, hogy három kulákfiút beírassanak a teológiára. Lőrinczi Mihály nagyon érdeklődött a kulákok helyzetéről, a cséplésről, a letartóztatásokról, azoknak a nehézségeiről és életviszonyairól, akiknek a földjeit elvették. Nevezett Fazekas Károly elmondta, hogy a néptanácsok vezetőinek leváltása után és Luka László országvezetésből való eltávolítása után az székelyek helyzete sokkal nehezebb, mert a néptanácsok új küldöttjei (1952 nyarán a hatalom idegen, munkásszármazású néptanácselnökökkel, titkárokkal cserélte a le a helyi, választott vezetőket – O. S.) kizsákmányolják és még meg is verik a kulákokat és a földműveseket, elmondta, hogy a falu végén csépelnek, és senki nem viheti haza a búzát, amíg le nem adta a kvótát, őt mint kulákot kitelepítették a faluból, és most Keresztúron napszámosként dolgozik. Keresztúron orvosokat és ügyvédeket tartóztattak le, és az életlehetőségek nagyon nehezek, a földműveseknek mostantól kezdve nincs miből megélniük.

Az almási kultúrcsoport Oklándon

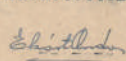
Tisztelendő Lelkész Áfia !

Siménfalu
.....

1. Az egész világon hatalmas békeunka folyik egy szebb, boldogabb jövőnk érdekében. Ebben a munkában a lelkészeknek is részt kell venniük.
Felhívom lelkész áfiát, hogy a békeharcot minden tehetségükkel támogassák. Vegyenek részt minden vonalon a munkában. Támogassák az igazi békeutak keresését szíval, tettel egyaránt. A helyi békebizottságok munkájában kapcsolódjanak bele. A felekezeti lelkészi békeértékeltetést ne hiányozzák soha.
2. Okt. 7. - Nov. 7-e között van a Román-Szovjet Barátság Hónapja. Ez idő alatt az ARLUS keretében rendezendő ünnepségeken, gyűléseken vegyünk részt. Emlékezzünk meg az egyháznak kapcsolatairól és közös békeharcáról, amelyben az Orosz Orthodox Egyház vezető szerepet tölt be. Az ARLUS munkát támogassuk.
3. Szorgalmazzuk:
 - a. Az évi vetések idejében és jó körülmények között való elvégzését.
 - b. A kötelező állami bevezetések pontos teljesítését.
 - c. A szövetkezeti felvásárlások minél sikeresebb végrehajtását.
 - d. Az adó, szociális, biztosítási pontok és idejében való befizetését.
 - e. A megtakarított pénznek CEC-en való elhelyezését.
 - f. Ismerettség a kollektív és társas gazdaságok, valamint a járadékos termelő szövetkezetek előnyeivel.
 - g. A békeharcról, gazdasági munkákról írjanak falunapi cikkeket.E-munkákban vegyék fel a kapcsolatot a helyi vezető szervekkel.
Mint eddig is, e-munkákról minden hétfőn le- és beszámolójukról, részletes jelentés küldendő.
Pontosadgot kérek!

Székelykeresztúr, 1956. okt. 9-án.

Szeretettel:

esperes.

1952. szeptember 11-én Mátyás Endre a Torda rajoni Torockóról érkezett az unitárius teológiára, Lőrinczy Mihály kérdéseire elmondta, hogy a „kollektivizálást” illetően ő mint pap azt tanácsolta, a hozzá forduló embereknek, hogy kérjenek felvilágosításokat a kollektív gazdaságra vonatkozóan... még elmondta, igazságtalan intézkedések történtek olyan értelemben, hogy olyanokat tettek a kuláklisra, akiket nem kellett volna, így az unitárius parókia harangozóját is, akinek egy kis paraszthalmal van, és mégis kuláknak tették. Még elmondta, hogy az emberek nem akarnak beiratkozni a kollektív gazdaságba, és ezért nem sikerül létrehozni a kollektivizálást (sic!), nagyon szomorú és bánatos a légkör, az embereket eddig ismeretlen terror alatt tartják.

1952. szeptember 15.: Simén Dániel szeptember 8-án megérkezve nyári szabadságáról a Magyar Autonóm Tartományból és Sztálin tartományból összeültek Csifó Nagy Lászlóval, Lőrinczy Mihállyal (és Péterfy Gyulával ?) a tanáriban, akik előtt a követ-

kezőket mondta: minden faluban rettentő harc folyik a kollektív gazdaságok megalakításáért, az embereket kényszeríti a kormány elnyomása, a papokat a mezőre küldik dolgozni, ami nem más, mint a rendszer rémuralma, de a papok nem veszítették el a reményt és viselik a nehézségeket. Még elmondta, hogy Sztálinvárosban a legnagyobb üzemeket fegyvergyártásra alakították át, ami háborúra készülődést jelent.

1952. október 15-én Rostás Dénes, Torda rajon Szentmihály községi lelkész a kolozsvári unitárius püspökségen volt... Erdő János megkérdezte a falu gazdasági, politikai helyzetéről, különösen azokról, akiket kuláknak nyilvánítottak. Rostás Dénes Erdő kérdésére elmondta, hogy a községben 55 személyt tettek kuláklisra, de a rendszer hibázott ezekben az intézkedésekben és arra kényszerült, hogy ezt a hibát felülvizsgálja. Továbbá kijelentette, hogy a rendszernek láthatóan több hibája van, mint amennyit helyrehoz, a gazdaságpolitikájával eltávolítja az állampolgárokat a rendszertől, az emberek ebben a rendszerben nem látnak egyebet, mint a terrort és türelmetlenül várják a rendszerváltozást...

1952. október 23.: Székely Gergelyt Tordatúr község lelkészét a püspökségre hívták, ez alkalommal Lőrinczy Mihály kérte, hogy részletesen mondja el, mi a helyzet Tordatúr községben különösen a kollektivizálással. Székely Gergely erre a kérdésre elmondta, hogy jelenleg a helyzet még nehezebb, mert a papokat a párt kényszeríti, hogy minél nagyobb propagandát végezzenek a kollektív gazdaságok megalakítása mellett, kijelentette, hogy ő keveset, csak szemfényvesztésből dolgozott a kollektív javára, de ennek következtében a parasztok őt már nem támogatják, és nem iratkoznak be a kollektív gazdaságba, és mátol kezdve ő sem támogatja a kollektív gazdaság megalakítását, ha nem helyezi el a püspök, ő továbbra is Tordatúr[on] marad, amíg a legközelebbi időben eljönnek az amerikaiak és a rendszert megdöntik, akkor lemond a papságról. Kijelentette, hogy semmi esetre sem ad semmiféle segítséget a kollektív gazdaság megalakításához.

A kollektivizálás befejezése után a vidéki térségekből megindult az ingázás és az elköltözés. A falvak elhagyásának és a foglalkozásszerkezet átalakulásának legfőbb oka a központi vezetés vidék- és mezőgazdaság-ellenes politikájából következően a mezőgazdasági és ipari jövedelmek közötti jelentős különbség volt.

Balázs Ferenc, az ifjúságszervező és nevelő

Balázs Ferenc ifjúságszervező és nevelő munkájának középpontjában a fiatal nemzedék műveltségére, közösségi felelősségre és aktív társadalmi szerepvállalásra történő nevelése állt. Miután hazatért „földközi útról”, az egyházi főhatóság a székelykeresztúri gimnázium bentlakásába nevezte ki nevelőnek. Bár eredetileg falusi lelkészi szolgálatra vágyott, elfogadta ezt a feladatot, és itt kezdte el tudatosan kibontakoztatni ifjúságszervezői, nevelői és korát meghaladó pedagógiai elképzeléseit.

A rög alatt című önéletrajzi regényéből idézünk.

| MAGYARI ZITA EMESE

„Nincs nagyobb bűn: a jövőt, a mi elképzeléseink szerint, formába kényszeríteni; megállítani, megmerevíteni próbálni az emberi fejlődést. Ellenkezőleg: a gyermek, az új nemzedék lelkének fejlődését ügyeljük az új kijelentésre várók boldog örömeivel. Az emberiség a gyermek lábával lépik egyet előre. Jaj annak, aki a gyermek lábait lebéklyózni akarja! [...] Akkor, azon a délutánon fölfedeztem magamnak a nevelés egyik legfontosabb célját: képessé tenni a gyermeket arra, hogy belső egység, összhang s önfegyelem megteremtésével minden erejét céljai megvalósítására szentelhesse. [...] Minden gyermek esetében külön kell fölfedezni az utat, amely őt a belső fegyelem kialakításához vezet. Egyik gyermeket a lóval való bánás, a másikat a házi kert, a harmadikat a labdarúgás, a negyediket a szép könyvek olvasása érdekli jobban; ezeken a mezőkön kell őket egyre nehezebb és lekötőbb

feladatok elé állítani. A megszerzett képesség aztán az élet minden terén megmutatja az erejét. [...] A nevelés nem teremt új és másféle embert; az csak kettőt tud, vagy kihozza a rejtett lehetőségeket és kifejleszti azt, ami a gyermeki lélekben ott szunnyad, vagy pedig eltorzítja azokat és megakadályozza azok tiszta érvényesülését.”

Teának gyűjtötték a málon...

*Most a sok
gyomirtóval
nagyon kell
vigyázni, mit
honnan szed az
ember.*

MOLDOVÁN-SZEREDAI NOÉMI

A hagyományok és szokások olyan természetese-
sek, hogy keveset beszélnek róla, mert minden-
ki tudja, látja és csinálja. Utánzással, ismétléssel
sajátítják el fiatalabbak idősebbektől, gyerekek a
szülőktől vagy nagyszülőktől, a családban és a
közösségben.

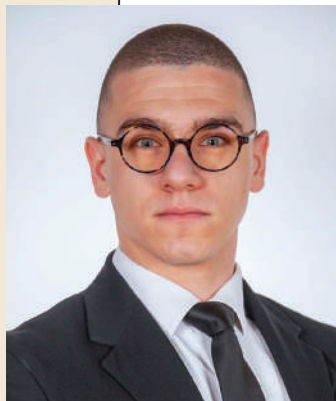
Régen a gyógynövénygyűjtés természetes vele-
járója volt a mindennapoknak. Kimentek a me-
zőre, s amilyen gyógynövényt láttak, abból
szedtek egy csokorral, hazavitték, felkötötték a
csűrben vagy a tornácon, hogy megszáradjon.
Fiatal, friss növényeket szedtek, úgy hogy min-
dig maradjon, és soha nem húzták ki gyökeres-
től. Nem az útszéli, poros, hanem tiszta helyek-
ről gyűjtötték. Szinte hallom az olvasó
önkéntelen gondolatait, hogy „de most nem
lehet járni az erdőt, mezőt, mert félünk a med-
véktől s a vad állatoktól”. Bizony sok helyen így
van, de a régiek is sokszor féltek, mégis mentek.
Ha tehették, akkor nem egyedül, és gyakran
énekelve, zajt csapva, vagy a katolikus asszo-
nyok hangosan imádkozva. A földműves ember
mindennapjai, örömei, áldásai és nehézségei
már csak azoknál léteznek, akik kertet művel-
nek, veteményest ápolnak, tisztelettel és szere-
tettel járnak a természetet. A természet tisztelete
és csodálata kihalt azokból, akik szemetet hor-
danak ki az árkokba, patakartokhoz, erdő szé-
lére vagy mélyére. Kiveszett azokból, akik vé-
dett virágokat szednek ölszámra, fényképen
megörökítik, s utána szinte rögtön eldobják a
nagy melegben megfonnyadt virágokat.

Hogy másképp is lehetett és lehet, arról Bálint
Erzsébet, Böbe csekefalvi asszony mesél. Iskola
után minden nap megjárták magukat a mezőn,
nyáron pedig munka volt. Szülei állatgondozók
voltak. Édesapjával vagy valamelyik testvérével
a mezőre mentek zöldért az állatoknak, vagy a
szénába, s mihelyt láttak egy gyógynövényt,
szedtek egy marokkal. Mikor melyiknek hogy
jött az ideje. Június, júliusban a cickafark, a
„sárga burján-májtea”, az orbáncfű, majd az
„eperlapi, eperlevél”, apróbojtorján ideje volt.
Teának gyűjtötték a málon, a legelő szélén –
csak annyit, amennyire szüksége volt a család-
nak. Fájdalomcsillapításra az ősszel kiásott fe-
ketenadály-gyökeret rezesbe vagy kékszeszbe
tették, s azt használták egész évben. A kaszáló-
kon is sok gyógynövény élt, a kanna- és mezei
zsurló is, ami a vesének jó. Akkor még kézzel
kaszáltak, most a sok permetezéssel és gyomir-
tóval nagyon kell vigyázni, mit honnan szed az
ember. Ők tudták, hogy melyik növényt hol kell
keresni. A kályha szélén mindig volt főtt tea.

A rendszeres mezőre járás, a gyaloglás, amely
naponta sok kilométerre rúgott, az emberek
életmódjához tartozott. A természetben járás,
gyaloglás mindennapi erőnlétet nyújt, a termé-
szet közelsége önkéntelenül is istenközeli álla-
potba hoz, hálaadásra, imádságra késztet, akár
egyedül, akár társainkkal gyalogolunk, és rá-
csodálkozunk a tágasságra, a mezőre, a határra,
az ott gyűjtött növények varázserejére.

Az elfeledett kisgyermekhős

NAGY NORBERT

Ritkán vagyunk igazán kíváncsiak a gyermekekre.

Az emberi élet egyik alapvető törvényszerűsége, hogy figyelmünk a nagyra, a láthatóra, a hangosra irányul, hősökre, vezetőkre és csodatévőkre. De mi lenne, ha létezne a világ szemlélésének másik módja, ha a történelem alulnézetből betekintést engedne az élet működésének rejtettebb dimenziójába? Talán ehhez nem kell más, csupán a készség, hogy érzékenyebben szemlélődjünk. A gyermekek jelenléte segíthet ebben, mert ők gyakran jelen vannak világunkban anélkül, hogy igazán felfigyelnénk rájuk, meghallgatnánk őket. Beszélünk róluk, neveljük őket, de sokkal ritkábban nézzük a világot az ő gondolataikon keresztül.

Az evangéliumokban több helyen olvashatunk olyan történeteket, amelyek Jézust gyermekek közelében ábrázolják. Szülők viszik hozzá gyermekeiket áldásért (Mk 10,13–16); Jézus tanít arról, hogy Isten országát a gyermek nyitottságával kell befogadni (Lk 18,15–17), sőt, egyszer még oda is hív magához egy gyereket, és azt mondja tanítványainak, hogy olyanná kell lenniük, mint az (Mt 18,1–5). Mégis vannak pillanatok az evangéliumokban, amikor a gyermekek nem példaként jelennek meg, hanem szinte láthatatlanul egy náluk sokkal nagyobb eseményben, pedig talán éppen ők a főszereplők, éppen ők a történet elfeledett hősei. A János szerinti evangélium hatodik fejezetében ennek kiváló példáját fedezhetjük fel.

Az ötezer ember megvendégelésének története az Újszövetség egyik legismertebb elbeszélése. Úgy hivatkoznak a történetre, mint Jézus csodatételére. A történet kétezer éve ihleti a művészetet és a teológiai irodalmat, János evangélista azonban megőriz egy olyan apró részletet, amelyet szinte minden esetben beárnyékol az esemény nagysága, Jézus és az ő csodás tettének középpontba helyezése. Ez a már-már elfeledett részlet pedig az, hogy az étel egy kisfiúé volt.

Irodalmi elemzés

Az elbeszélés gondosan vezeti az olvasót. Jézus meglátja a köré gyűlő sokaságot a páska ünnepének idején. Fülöp azonnal a hiányt kezdi számolni „kétszáz dénár árú kenyér sem elég nekik, hogy mindenki kapjon valami keveset”. András észrevesz valamit, ami jelentéktelennek tűnik: „Van itt egy kisfiú, akinél öt árpakenyér és két hal van”, de azonnal el is kezd kételkedni „de mi ez ennyi embernek”. Fontos érteni, hogy János evangéliuma nem pusztán rendkívüli tettekként írja le a csodákat. Jelekről (*sêmeion*) beszél, olyan eseményekről, amelyekeken keresztül az emberi lét mélyebb dimenziói válnak láthatóvá. Megidézve a zsidó nép pusztai hagyományát és Elizeus kenyérszaporítási csodatörténetét (2Kir 4,42–44), János evangélista tudatosan helyezi Jézust az isteni gondviselés és az emberi éhség emlékeztetének összefüggésébe. Csakhogy a történet értelmezése az idők során túl gyorsan fordult el a gyermektől a teológia felé. Mert itt a kisgyermek is jel, és megmaradt a kérdés: ki volt ez a gyermek, aki kenyérrel a kezében állt a sokaságban?

Történeti és kulturális háttér

Az evangéliumból nem tudjuk meg, hogy ki volt ő. Ez a hallgatás azonban egyszerre természetes és mégis fontos. Az ókori világban a gyermek a családi és társadalmi hierarchia része volt, jelen volt a mindennapi életben, mégis ritkán került a nyilvános figyelem középpontjába. Értéke sokszor a hasznosságban mutatkozott meg. A kezé-

ben lévő eledel egyszerű, hétköznapi: árpake-nyér és kis halak, ennivalók, amelyek a szegényebb vagy átlagos vidéki galileai emberekhez kapcsolódnak.

Teológiai értelmezés

A jelentéktelennek tűnő háttér azonban megváltoztatja a történet értelmezését. Az elbeszélés legfontosabb részlete nem a kevés sokká válása. Inkább a látásnak az átalakulása. Miközben a tanítványok számokat, hiányt és megoldhatatlan helyzetet látnak, a lehetőség ott áll előttük. Van, aki észre sem veszi, és van, aki kihasználja.

Az esemény a nézőpont, az értékek újragondolásáról szól. Az emberek gyakran éppen azokra nem figyelnek fel, akik által az élet csendesesen továbbhalad: az észrevétlenekre, a láthatatlanságokra, a kicsikre, a gyermekekre.

A kisfiú (*paidarion*) szóban a görög kicsinyítő forma jelentéshordozóvá válik. Az üzenet éppen a kicsinységből adódó kiszolgáltatottságra mutat rá. A gyermek némán lép a történetbe, mintegy mellékszereplő, és mégis, a bőséges étkezés lehetősége tőle indul el. Az esemény így megfordítja az emberi várakozásokat: ami jelentéktelennek tűnik, nélkülözhetetlenné válik. És még hány ilyen történet van, amelyben a kirekesztettek, elfeledettek és láthatatlanok válnak újra és újra az igazság őszintébb ismerőivé, hordozóivá. A történet keserősége mégis az, hogy

nem tudjuk meg, hogy a kisgyermek mire gondolt, miért volt ott, mi volt a terve az öt árpake-nyérrel és két hallal.

Alkalmazás

A kisgyermek az, aki miatt aktuális az ötezer ember megvendéglésének csodatörténete. A gyermekek ma is gyakran csak akkor válnak láthatóvá, amikor hasznossá lesznek a felnőttek számára, bár túl sokszor fel- és kihasználja őket. A történet éppen arra világít, hogy ritkán vagyunk igazán kíváncsiak a gyermekekre, arra, hogy vajon hogyan néz ki a világ az ő szemükben.

Az evangéliumi történet nem idealizálja a gyermeket. A kisfiú nem hősként jelenik meg, egyszerűen csak ott áll a sokaságban ételével. Mégis az esemény, az élet, a csoda szó szerint az ő tenyeréből kezdődik. Itt tárul fel a történet mélyebb kihívása. Az emberi élet valódi szükségessége nem mindig annak a hiánya, amit megfogalmazunk. Inkább a képtelenség, hogy valóban értékeljük a megadatott lehetőséget, a kilátástalanságban az életet, a felnőtt világban a gyermeket, hősként ünnepeltek közt az elfeledett kisgyermekhősöket. Talán újra kellene olvasnunk ezeket az történeteket, és újra életünket is, hogy képesek legyünk felfedezni a csodatörténetet gyerekszemmel. Vajon mire gondolt e történetben a kisgyermek? Vajon mire gondolnak körülöttünk a kisgyermeknek?

Marten van Valckenborch:
Feeding the Five Thousand (1580–1590)

Gyergyóban kicsi vallásom az elhagyott szülőföldet is megtestesíti

A nyárádgálfalvi születésű **Máthé Gyöngyi** a gyergyószentmiklós unitárius gyülekezet lelkes tagja. Magyar-tanárként dolgozott a városban, jelenleg nyugdíjasként is tevékeny közösségi életet él. Vele beszélget az alábbiakban Sándor Krisztina.

Mit mond el magáról, ha bemutatkozásra kérlek?

Jó visszanezni. A hosszú életútra, amely hol vidám, hol pedig rögzös ösvényeken vezetett egészen idáig, amikor életem nyolcadik évtizedébe léptem. Felteszem magamnak a kérdést: kinek, kiknek mondhatnék köszönetet az elmúlt évekért, kik állottak testőrként mellettem, kik toltak előre, kik védelmeztek? Életemet szüleimnek, a Nyárádgálfalván élt Fekete Lászlónak és Irénnek köszönhetem, mint ahogy nekik létezésem igaz értékeit is: az irodalom, a könyvek szeretetét, a küzdőképességet, a kitartást, a nemzetem és unitárius vallásom iránti elkötelezettségemet. És nekik köszönhetem, hogy az ő elmúlásuk után a húgom révén nem állok testvértelenül a világban. Szüleim nem voltak tanult emberek, de mélységes tiszteletet éreztek a szellemi értékek iránt. Nekik és magyartanáraimnak mondhatok hálát azért, hogy a nyárádgálfalvi és nyárádszeredai iskolás éveim leteltével sikerült a felvételem a filológia magyar–orosz szakára. Négy meghatározó kolozsvári év következett az életemben, itt tárgult ki igazán körülöttem a világ, itt formálódott ízlésem, látókörom a magyar szak védelmező szigetén.

Az egyetem elvégzése után Gyergyószentmiklósra helyeztek ki magyartanárnak. Itt megint egy más világba kerültem, a tanítás, a gyermeki élet küzdelmes, mindennap új kihívásokat jelentő világába. Szépséges szakom volt, 2018-ig, nyugdíjazásomig ebben az éltető, otthonomnak tekintett világban zajlott az életem. Ebben a városban találtam társra, a férjemmel kaptam két kicsi gyermeket, akiknek felnevelését

rám bízta a jó Isten. A nyugdíjas évek ismét új élethelyzetekkel ismertettek meg, adtak kicsi hópehelyörömekeket, de megismertettek a nagy veszteségélménnyel is férjem halálakor.

Milyen volt a Nyárád mentéről Gyergyószentmiklósra kerülni? Miben látja a két kistérség eltérő vagy hasonló jellemzőit?

Amikor 1980-ban elvégeztem az egyetemet, országos kihelyezések zajlottak, és közel jártunk ahhoz, hogy az orosz mellékszakkunkkal Moldvába helyezzenek. Egy évfolyamtársunk író édesapjának köszönhetjük, hogy végül a főszakunkat taníthattuk magyarok lakta vidékeken. Gyergyószentmiklós abban megegyezett a Nyárád mentével, hogy tömbmagyarság lakja, de teljesen eltérő a vallási hovatartozást illetően e tömbkatolikus vidék. Itt kerültem kapcsolatba a katolikus vallással, amely sokszor lenyűgözött miszticizmusa, gyönyörű énekei

által. Később a református vallás is kedves lett számomra, évekig jártam a templomukba, mert Gyergyószentmiklóson 2004-ig csak havonta tartott unitárius istentiszteletet a csikszeredai lelkész. Javamra vált a kapcsolatba kerülés más testvéri közösségekkel, és az unitárius elkötelezettségem is mélyebb lett ilyen módon. A másik nagy eltérést az időjárás jelenti. Nehezen szoktam meg a gyergyói hideget, a mai napig szokom. Mostanra igazi otthonom-má lett, megpróbáltatásom idején úgy éreztem, tenyérén hordoz ez a város.

Nyugdíjas magyartanárként aktív tagja a helyi unitárius gyülekezetnek. Honnan az elhívás és mit ad ez hozzá az Ön életéhez?

A jó Isten óriási ajándékának tekintem unitárius vallásomat, hitemet. Életem nagy próbatételén is velem volt, velem van szerető Istenem. Örökölt, nem választott vallás az enyém, de szívem vallása, talál az egyéniséggemmel: hol erős vár, hol szép híves patak. Felmenőim mind unitáriusok voltak, bizonyára ez is befolyásolja elkötelezettségemet. Gyergyóban kicsi vallásom az elhagyott szülőföldet is megtestesíti számomra. Ezenkívül szerető közösségre is találtam a gyergyói unitáriusok által. Élményforrás a sok köri, országos unitárius rendezvény, amelyeken részt vehetek a jó Isten áldása folytán.

A közösségi oldalát böngészve hamar kiderül, hogy nagyon szereti a verseket. Mi a vers Önnek?

Minden élethelyzetre lehet találni megfelelő verset a költészet kincsestárában. Nagy tartaléka a vers az emberiségnek, a nemzetnek. Óriási életemény, élettapasztalat-felhalmozás.

A nagy költők a lélek nagy mélységeibe engednek bepillantást úgy, hogy közben tükröt tartanak elénk, saját lélekbugyrainkat, lappangó kicsi érzéseinket is feltárhatjuk általuk. Nekem életpályát adtak, elfoglaltságot jelentettek, gyönyörködtettek, és nem utolsósorban vigaszul szolgáltak. És ha nagyon földhöz ragadtan gondolkodom, a megélhetésemet is az irodalomnak, a verseknek köszönhetem.

Van-e kedvenc verse, és ha igen, melyik az, és miért?

Nemrég egy református testvéremmel közösen cikket írtunk a helyi református lap számára a vallás és az irodalom kapcsolatáról. Meggyőződésem, hogy az irodalom, a költészet közelebb visz a Teremtőhöz, a megfoghatatlan, elérhetetlen isteni világhoz. Ekkor kerültem közelebbi kapcsolatba Babits Mihály létértelmező istenes verseivel. Az ő versét, az *Intelem vezeklésre* címűt jelölöm meg kedvenc versként, de ez nálam állandóan változik, a kedvenc versek száma végtelen, akár a költészet.

Rendszeres előadója a helyben szervezett irodalmi délutánoknak. Mi ad motivációt ezek szervezéséhez?

A Vidékfejlesztés-műhely keretében Köllő Réka szervezi az irodalmi délutánokat. Ő kér fel időnként egy-egy irodalmi előadás megtartására. Készültem Polcz Alaine, Balázs Ferenc életéből, legutóbb egy barátnőmmel közösen elevenítettük fel Berde Mária munkásságát. Szeretem ezeket az alkalmakat, mert lehetőséget adnak elfeledett vagy akár ismertebb íróink meghitt hangulatban történő megidézésére. Balázs Ferencről olyan keveset tudtak Gyergyóban, holott ő is nagy vidékfejlesztő volt. Még különféle más irodalmi rendezvények, könyvbemutatók lebonyolításában is szerepet vállalok.

Úgy tűnik, mára az irodalom jogtalanul háttérbe szorult, kevesebb helyen hivatkoznak nagyjaink alkotásaira.

Hát, igen... Talán ez is része a nagyvilágban zajló elnemzettelenítő folyamatoknak. Ahol viszont magyar irodalmat emlegetünk, ott nem kerülhetjük ki Jókait, Arany Jánost, a nagy klasszikusokat.

A nyugdíjas években az ember összegezni is szokott, főként, ha kerek évfordulóhoz ér. A hetvenedik után milyen gondolatok foglalkoztatják a hétköznapiakban és a közösségért vállalt tevékenységeiben?

„Kurta a ma, de még kurtább a holnap, / és még kurtább lesz a holnapután.” Babits Mihály *A meglódult naptár* című verséből idézek válaszul. Mostanáig nem nagyon érdekelt az idő múlása, de ez az évforduló elgondolkodtatott, hisz előbb-utóbb tudomásul kell vennie az emberfiának az élet végességét. A maradék időt az ember próbálja meg szívének kedves dolgokkal tölteni, természetesen a lehetőségek figyelembe vételével. A családdal töltött idő igen becses számomra. Két nevelt gyermekem van, általuk négy aranyág unokám, ők számomra a legnagyobb értékek. Szeretnék még néhány évig életük részese lenni, az ő sorsuk alakulását jó volna követni. A jó Isten rendelt mellém szerető lelkeket, megáldott szép emberi kapcsolatokkal. A természet is örömforrás számomra, az irodalommal való foglalatosság is az, jó lenne, ha ezek is színesítenék, árnyalnák napjaimat. Az egyházi életbe való részvétel, a templomba járás immár elszakíthatatlan része életemnek.

A gyergyószentmiklósi egyházközségünk valási szórványban működik. Milyen kihívásokat lát az egyházközség jelene számára?

Kis egyházközségünk tagjai Erdély különböző unitárius helyeiről sereglett össze ide, hogy itt alkosson szeretetközösséget. Az istentiszteleteken szép számban veszünk részt, csak sajnos idősödünk, kevés körünkben a fiatal. Jó volna, ha kisgyerekek zaja töltené be a szent teret. Nagy adománya egyházközségünknek ifjú, tehetséges, hivatástudattal megáldott lelkészsünk.

Babits Mihály

Intelem vezeklésre

*Mivel e földön jónak lenni oly nehéz -
erényeid elhagynak mint az ifjuság,
de bűneid utánad jönnek, mint a hű kutyák
s ha netán elfáradva az uton leülsz,
mind köribéd telepszik és arcodba néz
nyugodtan, mintha mondanák: „Nem menekülsz!” –
s ha néha egyet bottal elkergetsz és messzeversz,
kicsit hátrább huzódik, és ha nem figyelsz,
megint előjön, kezded nyalja, s mintha már
lelked belső helyein és zugaiban
kotorna nyelve ragadósan, sikosan,
és érzed már hogy többé nem kergetheted
s nem verheted hacsak magadat nem vered –*

*verd! verd! ezer bűn nyelve lobog benned mint a tűz
és lelked már nem is egyéb mint ez a tűz:
te csak a bűnök teste vagy, mely lábon jár
s viszi és rejti mint legmélyebb lényegét
s önbelsejét, az önzést és rossz vágyakat,
mint a bélpoklos poklát mely benne rohad
és őt is elrohasztja - viszi mint az örület
vak égését, ezt a sivár belső tüzet
amelyben minden bölcs erő és fiatal
erény úgy illan el, mint tűzben az olaj,
légbe leng fel és híg egek felé enyész –
mivel e földön jónak lenni oly nehéz!*

Derűs szórvány a Zsil-völgyében

MÉSZÁROS TÍMEA

A közös munka és a veszélyhelyzetekben vállalt felelősség erős köteléket jelentett.

Zsil-völgye a 20. század elején Erdély ipari életének egyik legélénkebb központja volt. A bányászat köré szerveződő élet biztos egzisztenciát kínált, a Székelyföldről érkező magyar családok pedig itt vertek gyökeret, és közben közösségeket, templomokat építettek. A két világháború között több ezer magyar élt a vidéken, mára számuk jelentősen megfogyatkozott, az unitárius gyülekezetek létszáma mindenhol száz fő alatti.

A változó körülmények között különös súlyt kapott az április 18–19-én megtartott püspöki vizitáció: hasonló, intézményes látogatásra utoljára 1968-ban, Kiss Elek püspöksége idején került

sor a Zsil-völgyében. A püspöki látogatás útja Lupényba, Vulkánba és Petrozsénybe vezetett, ahol a küldöttség a helyi unitárius közösségekkel találkozott.

A városokon áthaladva hamar kirajzolódott a térség mai arculata. Az egykori ipari környezet hanyatlásával sok helyen megállni látszik az idő. Az unitárius közösségek terei azonban rendezettek és karbantartottak – később a helyszíneken is láthattuk, hogy ez a folyamatos odafigyelés eredménye, amely mögött a gyakran váltakozó lelkészek, valamint a helyben állandóságot biztosító gondnokok és keblitanácsosok munkája áll.

A fogadtatás minden helyszínen közvetlen és nyitott volt: már az első pillanatokban érződött a találkozás fontossága.

A beszélgetések hamar túlléptek a formaságokon, és gyorsan a közösségek valós helyzetére, kérdéseire irányultak.

Lupény

A vidéket érintő változás a régi anyakönyvek lapjain és a megőrzött fényképeken különösen jól követhető. A korábbi évtizedek sűrű bejegyzései mögött még egy népesebb közösség rajzolódik ki; a templom előtt készült képeken nyolctíz konfirmandus áll egymás mellett. Mára ezek a felvételek inkább emlékként maradtak meg, amelyek jól érzékeltetik, mennyit változott a közösség létszáma és szerkezete az évtizedek során.

A polgármesteri hivatalokban folytatott beszélgetések ugyanazokra a kérdésekre világítottak rá. A bányák bezárása, az elvándorlás és a megélhetési nehézségek a térség egészét érintik, mégis jó volt megtapasztalni, hogy a városvezetők részéről nyitottság és együttműködési szán-

dék mutatkozik a helyi közösségek irányába. A beszélgetésekben újra és újra megjelent a bányászéletből ismert szemlélet: az egymásra utaltság természetessége. A bányákban ugyanis nem számított, ki milyen nemzetiségű vagy vallású – a közös munka és a veszélyhelyzetekben vállalt felelősség erős köteléket jelentett.

A templomi alkalmakon látható volt, mennyit készült a gyülekezet a találkozásra: a feldíszített terek, a szavalatok és az énekek mind ezt tükrözték. A vizitáció során hangsúlyosan megfogalmazódott az elismerés azok felé, akik a közösség mindennapi működését biztosítják. Kovács István püspök külön is köszönetet mondott Szabó Eszter segédlelkésznek, aki saját kérésére vállalta a Zsil-völgyi szolgálatot, és elkötelezetten helyt áll ebben a feladatban. Szó esett a gondnokok és a keblitanácsosok munkájáról is.

Vulkán

A vulkáni leányegyházköztségben Balázs Dénes és felesége gondozza a nemrég tetőjavításon is átesett imaházat; ma már szinte csak az ő jelenlétük tölti meg élettel a helyet.

Lupényban Illyés Kálmán és felesége, Petrozsényben Szócs Andrea vállalnak meghatározó szerepet a közösség életében. A lelkész, a gondnokok és a gyülekezeti tagok együtt gondoskodnak az épületek fenntartásáról, az alkalmak megszervezéséről, és sokszor személyesen is segítik az időseket, betegeket abban, hogy eljuthassanak a templomba.

Petrozsény

Kovács István püspök bátorító szavai ezt erősítették: „Akik a mélyből jöttek fel, azok értékelni tudják a fényt.” A bányászélet tapasztalatára utaló gondolat jól kapcsolódott ahhoz, ami e közösség valósága.

A látogatás során végig érzékelhető volt az a belső tartás, amelyet a püspök „derűs szórványként” nevezett meg. Nem a hiányok, hanem a jelenlét volt meghatározó: az, hogy ezek a közösségek működnek, a lehetőségekhez mindig alkalmazkodva szervezik életüket, és számítanak egymásra.

A látogató számára ezek a találkozások azt mutatták meg, hogy a közösség ereje nem látványos dolgokban mérhető, inkább abban, ahogyan az emberek egymás felé fordulnak, ahogyan vállalják a közösség mindennapi terheit, és ahogyan újra és újra alkalmat teremtenek a találkozásra.

Születés hete Székelykeresztúron 15. alkalommal

Tavaly 102 kisgyermek született Székelykeresztúron: ennyi csoda. Százkét új szívdobbanás a közösség szívében. Százkét ok arra, hogy higgyünk a jövőben. Minden egyes gyermek születése várakozás, imádság, örömkönnny, az első mosoly – erőt adó, amely közösségünket élővé, megtartóvá és jövőbe tekintővé teszi.

Május 3–9. között a Gondviselés Segélyszervezet immár 15. alkalommal szervezte meg a születés hetét, hogy közös gondolkodásra, tanulásra és lelki megerősítésre hívjon bennünket. Ez az ünnep alkalmat ad a szülőknek, szakembereknek, a közösségnek, hogy közelebb kerüljünk egymáshoz és együtt keressük a válaszokat arra, hogyan nyújthatjuk a legtöbbet azoknak, akik a legnagyobb ajándékot jelentik számunkra: gyermekeinknek.

A 2026-os rendezvény május 3-án az édesanyák köszöntésével vette kezdetét a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközségben. Az ünnepi nyitányról vasárnapi iskolásaink gondoskodtak, akik az önkéntes pedagógusok és énekvezérünk vezetésével szívhez szóló műsorral ajándékozták meg a jelenlévőket.

A hét folyamán a kisgyermekes családokat számos közösségépítő és ismeretterjesztő program várta: mozgásfejlesztő torna a legkisebbeknek,

bölcsődelátogatás a közösségbe való első lépések megkönnyítésére, szülőknek szóló alvástanácsadási előadás, lelki feltöltődést nyújtó zenés szolgálat, könyvtári foglalkozás, valamint mentálhigiénés beszélgetés az anyaság örömeiről és kihívásairól.

A rendezvénysorozat a 15. babakocsis felvonulással és a 16. születésfa-avatással zárult, amelyen a kedvezőtlen időjárás ellenére is sokan részt vettek. E programrészt Koncz Hunor, városunk polgármestere is megtisztelte, köszöntötte a résztvevőket, majd az unitárius és református

lelkészek szólaltak fel és kértek áldást. A programsorozat ismét megerősítette: minden megszülető gyermek ajándék, a családok támogatása pedig közös felelősségünk és reménységünk közösségünk jövője szempontjából.

Hálás szívvel köszönjük mindazoknak, akik velünk együtt ünnepeltek, szerveztek, támogattak és hittek abban, hogy minden megszülető gyermek ajándék és reménység közösségünk számára.

Rendezvényünket a Székelykeresztúr Város Önkormányzata és a Székelykeresztúri Kistérség Szövetség támogatta, médiapartnerünk a Vox Rádió volt. Hálás köszönettel tartozunk szervező társintézményeinknek is: a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközségnek, a Székelykeresztúri Városi Könyvtárnak, a Városi Bölcsődének, valamint az Erdélyi Ifjúsági Egyesületnek.

| DEÁK RÉKA

Mária és Márta – kétféle szolgálat, egyetlen szeretet

VIDA ROZÁLIA

A nő nem csupán háttérszereplő, hanem Isten országának teljes jogú résztvevője.

Márta, Márta, sok mindenért aggódsz és nyugtalan-kodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre. Mária a jó részt választotta, amelyet nem vehetnek el tőle. (Lk 10,41–42)

Voltak vele asszonyok is, akiket gonosz lelkektől és betegségekből gyógyított meg: Mária, akit Magdalainak neveztek, Johanna, Khúzának, Heródes intézőjének felesége, Zsuzsanna és sok más asszony, akik vagyonukból támogatták őket. (Lk 8,2–3)

Ebben az évben két alkalommal képviseltem a Magyar Unitárius Nők Országos Szövetségét a köri közgyűléseken, köszöntöttem a megjelenteket, és megköszöntem önzetlen munkájukat. Ahogy a padokban ülő asszonyokat néztem, megjelentek előttem a küzdelmek, amiket hordoznak, a mosolyok, az ölelések, amelyeket ajándékként adnak, a sok munka, amivel szolgálják családjukat, gyülekezetüket, Istent és embert. Számomra Mária és Márta története arra világít rá, hogy már a kezdetektől, még az egyház megszületése előtt ott vannak az asszonyok Jézus mellett. De valóban választani kellene a kettő között? Vajon a csendes, Jézust hallgató Mária a helyes példa, vagy a szolgáló, sürgő-forgó Márta? Pedig talán éppen az a történet szépsége, hogy mindkettőre szükség van. Márta nélkül nem lett volna vacsora, otthon, vendégszeretet. Mária nélkül nem lett volna

csend, figyelem, lelki mélység. Az egyik a kezével szolgál, a másik a szívével figyel, és az életben a kettő valójában nem választható szét. Jézus korában már önmagában forradalmi tett volt, hogy nőket tanított. Ez nemcsak kedvesség volt, hanem új látásmód: a nő nem csupán háttérszereplő, hanem Isten országának teljes jogú résztvevője. Nemcsak hallgatói voltak Jézusnak, hanem támogatói, munkatársai, hordozói is az ügynek. Csendesen, sokszor észrevétlenül. Ma sincs ez másként.

A nők nélkül, valljuk be, egyszerűen megállna az élet. Fel sem lehet sorolni mennyi helyen, milyen sok szerepkörben vannak jelen: gyerekeket nevelnek, tanítanak, idősekről gondoskodnak, főznek, takarítanak, szerveznek, autót vezetnek, adminisztrálnak, énekelnek, imádkoznak, részt vesznek az egyházközségek vezetésében, prédikálnak, bátorítanak, figyelmeztetnek. Egyszerre királynők és szolgálok. És talán nem is az a legnagyobb veszély, amikor valaki lebecsüli a nőket, hanem amikor mi magunk felejtjük el, hogy mennyi ajándékot kaptunk Istentől, hogy milyen csodái vagyunk az ő teremtményeiként.

Mária és Márta története talán nem arról szól, hogy melyikük volt jobb, hanem arról, hogy az emberi életben szükség van a hallgatásra, imára, tanulásra és a cselekvő munkára. A javaink helyes felajánlására is szükség van, legyen az anyagi, lelki, szellemi felajánlás, vagy idő, energia, jelenlét. Isten ajándékai akkor válnak áldássá, amikor továbbadjuk őket: hittel, szeretettel, kitartással, reménységgel. Szükség van azokra, akik leülnek Jézus lábához, és azokra is, akik megterítik az asztalt. És legtöbbször ugyanaz az ember teszi mindkettőt.

Köszönetet mondok itt minden nőnek, aki csendes, sokszor fáradtan, sokszor észrevétlenül szolgál, és kérem Isten további áldását, erejét és megtartó szeretetét mindazokra, akik hittel és rendületlen kitartással hordozzák mások életét is.

A ballagásról

PITÓ GERGŐ

*Kíváncsian
várom azt is,
hogymit hoz a
jövő.*

Ballagás előtt elég furcsa érzések keringenek bennem. Egyfelől boldog vagyok, mert elvégzem az iskolát. Másfelől pedig szomorú is azért, mert vége lesz, mert ott kell hagynom a jól megszokott tantermeket, ismerős arcokat, tanárokat és a barátaimat. A barátaim fognak hiányozni a leginkább.

Amikor visszagondolok az iskolában töltött évekre, rengeteg emlék jut eszembe. Emlékszem az első napokra, amikor még minden új és szokatlan volt számomra. Az évek alatt azonban az iskolám szinte a második otthonomná vált. Megszoktam a folyosókat, a tantermeket, a szünetek zaját és azt a hangulatot, ami naponta körülvevett minket.

Nagyon sok közös élményt éltem át az osztálytársaimmal. Voltak vicces pillanatok, amelyekre még most is nevetünk, de voltak nehéz napok is, amikor segítettük és támogattuk egymást. Sok közös programon vettünk részt, kirándulásokon, ünnepségeken és különböző iskolai eseményeken.

A tanárokra is jó szívvel fogok visszagondolni. Nemcsak tanítottak minket, hanem sokszor segítettek is, ha valamilyen problémánk volt. Tőlük nemcsak tantárgyakat tanultunk, hanem sok hasznos dolgot az életről is. Voltak szigorúbb és lazább tanárok, de mindegyikük hozzá tett valamit ezekhez az évekhez. Én személy szerint jobban szerettem a szigorú, de kedves tanáro-

kat. Azokat, akik kordában tudták tartani az osztályunkat az óráikon, de mégis mindig úgy bántak velünk, mintha egyenrangúak lettünk volna. Tőlük tanultuk a legtöbbet a tananyagról, de az életről és az illemről is.

Az iskola alatt én magam is sokat változtam. Kilencedik elején még eléggé csendes és visszahúzódozó gyermek voltam. Nehezen nyitottam mások felé, és általában inkább a háttérben maradtam. Az évek során azonban fokozatosan egyre magabiztosabb lettem. Több tapasztalatot szereztem, jobban megismertem önmagam, és megtanultam bátrabban kiállni a véleményem mellett. Ma már szinte teljesen az ellentéte vagyok annak, aki akkor voltam: sokkal nyitottabb, beszédesebb és közvetlenebb lettem. Megtanultam, hogy a kitartás és a munka fontos, még akkor is, amikor valami nehéznek tűnik. Mindez biztosan elkísér majd egész életemben.

A ballagás egyszerre jelent lezárást és új kezdetet. Furcsa belegondolni, hogy hamarosan mindenki másfelé indul tovább. Lesznek, akik továbbtanulnak, mások dolgozni mennek, és valószínűleg ritkábban fogunk találkozni. Mégis remélem, hogy a barátságok megmaradnak, és később is jó érzéssel gondolunk majd vissza ezekre az évekre.

Bár szomorú vagyok, kíváncsian várom azt is, hogy mit hoz a jövő. Izgatottan gondolok az egyetemi éveimre, hiszen egy teljesen új világ nyílik meg előttem. Új embereket ismerhetek meg, új helyekre juthatok el, és új célokat érhetek el. Biztosan sok kihívás vár rám, de ugyanakkor rengeteg lehetőség is, amelyek által tovább fejlődhetek és tapasztalatokat szerezhetek. Kíváncsi vagyok, milyen lesz egy új közösség részeként tanulni, új barátságokat kötni, és fokozatosan megtalálni a helyemet a felnőtt életben. Ugyanakkor biztos vagyok benne, hogy az itt szerzett emlékeket soha nem fogom elfelejteni. Az osztálytársaimmal töltött évek, a közös nevetések, kirándulások és mindennapok mindig fontos részei maradnak az életemnek, amelyben a ballagás és a búcsú új kezdetet is jelent.

Bemutatjuk László Orsolya végzős teológiai hallgatót

Hogyan és mikor fogalmazódott meg benned először a lelkészi pálya gondolata?

Líceumi éveim alatt szoros kapcsolatban álltam a marosvásárhelyi egyházközségekkel, hiszen aktívan részt vettem az akkori ifjúsági egyesület munkájában. Az ott szolgáló lelkészek példája késztetett arra, hogy elgondolkozzam ezen a hivatáson, illetve az is, hogy az egyesületből ketten is a teológiai pályára készültek.

Hogyan változott az istenképed és a hited a tanulmányok, valamint a közösség hatására?

A hat év alatt, úgy érzem, hogy velem együtt az istenképem is sokat érett és formálódott. A teológiai tanulmányok számos korábbi, még gyermeki elképzelésemet árnyalták. Ma már igyekszem mindenben felismerni Isten gondviselését és munkáját, legyen szó nehézségekről vagy a közösség felemelő erejéről.

Volt olyan pillanat, amikor megkérdőjelezted az elhívásodat? Ha igen, miből merítettél erőt a folytatáshoz?

Mielőtt felvételiztem volna a teológiára, egy akkori teológiai hallgató azt mondta nekem, hogy biztosan eljön majd egy vagy akár több olyan pillanat, amikor összepakolom a bőröndömet, és ott akarom hagyni az egészet. Bár a bőrönd végül nem került elő, a hat év alatt természetesen voltak nehéz időszakok. Leginkább akkor éreztem a hivatás súlyát, amikor gyászoló vagy beteg emberekkel találkoztam. Ilyenkor felmerült bennem a kérdés, hogy vajon elég leszek-e erre a szolgálatra. Ezekben a helyzetekben a hitem adott erőt. Emellett nagyon sokat jelentett számomra teológustársaim támogatása.

Van-e olyan bibliai vers vagy rész, amiről úgy érzed, kísér(t) az utadon?

Kérjetelek, és adatik nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitattik nektek (Mt 7,7). Ez volt a konfirmációs bibliai versem, és azóta is úgy érzem, végigkíséri az utamat. A teológiai éveim alatt különösen közel került hozzám, mert nagyon találónak érzem lelkületemre.

Mit jelent számodra unitáriusnak lenni?

Nyitottságot jelent a világ felé. Máig emlékszem egyik tanárom mondására, miszerint a teológiai hallgató látó szemmel és halló füllel jár a világban. Emberként fontos észrevenni az élet szépségeit és Isten apró csodáit a mindennapokban. Rácsodálkozni újra és újra a világra, gyönyörködni benne, és nyitott szívvel megélni az Istentől kapott életet.

Mit üzennél azoknak a fiataloknak, akik érdeklődnek a lelkészi pálya iránt?

Hiszem, hogy az elhívás sokszor a döntéseinkben válik valósággá, ezért érdemes figyelni arra a belső késztetésre, amely erre a szolgálatra hív. A teológiai évek sok tudományos munkája közepette se feledkezzenek meg saját hitükről és Istennel való személyes kapcsolatukról, amely a nehézségek idején is megtartó erőt adhat.

Mit üzennél annak a közösségnek, amelynek a lelkésze leszel?

Bár még nem tudom, hogy milyen közösséghez szán engem a jó Isten, mégis hiszem, hogy minden gyülekezetért érdemes dolgozni, legyen az kisebb vagy nagyobb közösség. Szeretnék jelen lenni a leendő gyülekezetem életében, hogy érezzék, számíthatnak a lelkészükre életük különböző helyzeteiben. Nem azt ígérem, hogy tökéletes lelkészük leszek, hiszen mindenkinek más jelent egy „jó lelkész”, de szeretném, ha tudnák, hogy támaszuk kívánok lenni a nehézségek idején, és társuk az örömteli pillanatokban is.

Idődallam

Milyen lenne, ha az ittben odafigyelnénk arra, hogy milyen zenét játszik most az életünk?

RÁCZ NORBERT ZSOLT

Június a tanévzárók, vizsgák ideje. Ebben az évben ez jobban megérint, mint máskor, s az időn merengek. Nézem a gyerekeimet, kész fiatalemberek, s elgondolkodom, hová tűntek el az évek? Nem tudok elszámolni az időmmel, kipergett az ujjaim között, amint határidőről határidőre, találkozóról találkozóra bukdácsolok. Soha nem látott pontossággal meg tudjuk határozni a másodperc tartamát, de az időnkkel elszámolni képtelenek vagyunk. Amint ezt írom, fanyarul veszem számba, hogy most, itt körülöttem négy eszköz mutatja a pontos időt, s én mégis azon fanyalgok, hogy kifolyik a kezemből a pillanat. Vajon miért érezzük, hogy rohan az idő, hogy megveszett, nem tudjuk megzabolázni, s emiatt elszámolni se tudunk vele?

A kulcs talán az időről alkotott felfogásunkban rejlik. Az óra ketyeg, a perc elszalad, üresen kong egyet, majd elillan. Ma az időt objektív valóságként észleljük. A perc hatvan másodpercből áll. A másodperc az, amit a céziumatomok rezgésének száma határoz meg. Holnap 14 órakor találkozóm van, amit 15.30 órakor követ egy beszélgetés. 17.15 órára ígértém, hogy épp valahol leszek, 23 óra előtt igyekszem lefeküdni... Tárgyasítottuk az időt, s ettől az nekiiramodott, hajszol. Sem az ünnep, sem a munka ideje nem különböztethető meg. Az egyiket a másiktól csak a munka intenzitása és a külsőségek határozzák meg. Mi a különbség a vasárnap és a hétfő 11 óra között? Igazság szerint ma már semmi. Az egyikkel ezt, a másikkal amazt te-

szem, de a két tárgyiasított forma között nincs lényegbeli különbség, nem kap egyéni énszínezetet. Nem kapcsolódik belső, megélt tartalom hozzá, hiszen egy tömör blokkot nincs, amivel megtöltsön a tudat.

S a probléma nem is magával az idővel van, hanem a mi belső életünk kiürülésével. A figyelmünk szétszóródik a világban, a múltban, jövőben, csak épp a mostban nem összpontosul önmagunkra.

De van erre egy megoldási javaslatom! Mi lenne, ha az időre úgy tekintenénk, mint a zenére. Számmomra amúgy mindig is belső analógia volt a kettő között. Ha az életünk idejét zeneként kezelnénk, amit épp most hallgatnánk, sőt, mi magunk is játszanánk, akkor hirtelen minden megváltozna. A zenében fontos a ritmus, a gyorsulás, a lassulás, fontos a harmónia vagy annak hiánya, fontos a hangerő, de ugyanolyan fontos a csend, a szünet. A zene ezekből az elemekből elegyedve mondanivalót teremt, értelmezhetővé válik. Ahogy Bach fűgáiban a téma vissza-visszatér kicsit megváltozva, de felismerhetően, ugyanúgy térhetne vissza az időzenénkbe is a rutin, kicsit másképp, de felismerhetően. Mint egy szimfóniában, amely változtatja a hangnemet, stílust, ritmust, élhetnénk meg a különböző életszakaszokat. Milyen lenne, ha az ittben odafigyelnénk arra, hogy milyen zenét játszik most az életünk, s ha csak a ketyegő ürességet hallanánk, akkor igyekeznénk arra, hogy helyébe dallamot varázsoljunk. Ha az öregedés csendes futamként váltaná az ifjúság szilajságát, s zseniális zeneszerzőkként igyekeznénk megtalálni a kellő harmóniát, hogy életünket teljességgel kifejezze?

Ez az odafigyelés lehetetlenné tenné, hogy az idő kiperegjen az ujjaink közül, s megvalósítaná a jelenlétünket a mostban. A figyelmünket odafordítaná arra, ami most valóban velünk, bennünk történik, s ezáltal minden percnak egyedi tartalma, arcéle, hangja lenne. Ettől pedig minden bizonyosan stabilabb és otthonosabb lenne számunkra a világ. Ideje van az idődallam újrafelfedezésének!

Az öntudatos gondnok. Szolgálat az adottságok és a lehetőségek hálójában – előadásvázlat

*Az idei évben hagyományteremtő céllal indult el az egyházközségi gondnokok virtuális fóruma. Az alábbiakban **Elekes Botond** egyházkerületi főgondnok itt elhangzott vitaindító, gondolatébresztő előadásának egy részletét olvashatják. A szöveg a gondnokok szerepéről, felelősségéről és jövőjéről fogalmaz meg személyes hangvételű, ugyanakkor rendszerszintű gondolatokat. (A folytatáshoz a QR-kód beolvasásával juthatnak hozzá, illetve egyházunk honlapján az Olvasnivalók menüpont alatt a teljes szöveg is olvasható.)*

Bevezető

Egyházunkban (akárcsak a többi protestáns egyházban) a világiak a közösség 99,78%-át, a lelkészek pedig 0,22%-át jelentik. A lelkészeknek a döntésekben való jelentősége és súlya gyakorlatilag a számarányuktól teljesen független, és sok szempontból meghatározó. Ebben a látzólagos ellentmondásos környezetben igyekszem kifejtetni a világiak szolgálatára, az egyházi életünkben való részvételére vonatkozó gondolataimat, megfogalmazni javaslataimat és felrajzolni egyházunkkal kapcsolatos jövőképeket.

A világiak és a lelkészek feladat- és hatáskörének meghatározása és lehetőség szerinti elkülönítése

Véleményemet egyházunk hármas intézményi tagoltsági szintjén (egyházközség, egyházkör és egyetemes egyház) első, a gyülekezeti életnek intézményi keretet adó egyházközségek szintjén fejttem ki, ugyanis meggyőződésem, hogy a gyülekezetekben „él” egyházunk, nem valamilyen felettes szervekben.

A lelkész *par excellence* feladatai:

- a hitélettel kapcsolatos egyházi (vasárnapi és ünnepnap szónoki), illetve az alkalmi (keresztelő, esküvő és temetés) szolgálatok maradéktalan ellátása,

- a hitélettel szorosan összefüggő képzések megszervezése, koordinálása és/vagy megtartása (vasárnapi iskola, iskolai hittanoktatás, konfirmációra való felkészítés, házasságra való felkészítés, bibliaóra felnőtteknek, családlátogatás, szükség/igény esetén kórház- és börtönlátogatás),
- az egyházi (keresztelési, házassági, halotti és konfirmációs) anyakönyvek hiánytalan és naprakész vezetése,
- az előbbieken felsorolt feladatokkal kapcsolatos jelentések és beszámolók vezetése és elkészítése (lelkési munkanapló, illetve az éves lelkési jelentés).

A világi/gondnok és/vagy keblitanácsos feladatai mindazok, amelyek nem tartoznak a lelkész szorosan vett feladatai közé:

- az általános pénzügyi gazdálkodás és adminisztráció,
- az egyházközség vagyonával való gazdálkodás,
- a gyülekezet adminisztratív nyilvántartásainak naprakész és hiánytalan vezetése (egyházközségi közgyűlés vezetése, ezzel szoros összefüggésben az egyházfenntartói járulékot befizetők és a hátralékosok nyilvántartása),
- a temetői sírhelyek megváltása jegyzékének a nyilvántartása,

- az egyházközség tulajdonában vagy használatában lévő ingatlanok (templom, parókia, gyülekezeti terem), oktatási intézmények (óvoda vagy iskola) állagmegőrzése és szükség esetén ezek fejlesztése vagy gyarapítása,

- a mezőgazdasági területeknek és az erdőknek a gyülekezet érdekei szerint történő hasznosítása,

- az előző feladatokhoz szükséges külső források felkutatása (önkormányzati, állami és EU-s pályázatok) és a lehetőségek igénybevétele,

- az előbbiek érdekében az önkormányzati és állami intézményekkel való formális és informális kapcsolattartás,

- a gyülekezeti kommunikációban való aktív részvétel (a honlap arculata és közösségi média felületei tervezése, a hatékony és az egyház sajátosságokat figyelembe vevő üzenetek csatornáinak kiépítése és karbantartása).

Jól látható, hogy a lelkésznek és a világinak szerteágazó, egymás tevékenységét kiegészítő feladatokat kell ellátni. A világiak a lelkésznek kiegyensúlyozott külső körülményeket kell teremtsenek, ami lehetővé teszi, hogy a lelkész csak a saját feladataira tudjon összpontosítani.

Az egyházközség egzisztenciájának külső környezete, tevékenységének kontextusa

Az alábbiakban néhány olyan tényezőt sorolok fel, amik – véleményem szerint – jelentősen meghatározzák, vagy meghatározhatják a gyülekezet mindennapjait.

- Az elmúlt évtizedekben Közép-Európában (is) az egyházak társadalmi megítélése és presztízse jelentősen hanyatlott. A vallásos élet aggasztó méretű erodálását tapasztaljuk. Mindez a gyülekezeti életben való világi részvételre is negatívan hat.

- Az előzővel szoros összefüggésben a lelkész hivatás társadalmi megítélése is jelentősen változik. A felsőfokú teológiai képzés (PTI) évről évre gazdag és szerteágazó konkurenciával kell versenyezzen, aminek egyik következménye,

hogy nem a legképzettebb/legtehetségesebb érettségizett diákok közül választják ki a bejutókat. Mindez rányomja bélyegét az egyetemi képzésre, illetve a diplomázók felkészültségére egyaránt.

- A világiak kenyérkereső foglalkozása, a munkahelyi elvárások egyre intenzívebbek és időigényesebbek. Egyre többet dolgozunk időben is, főállásunk egyre jobban igénybe veszi szellemi és fizikai képességeinket.

- A regenerálódáshoz szükséges rekreációnak, a pihenésnek és a szórakozásnak soha nem láttott gazdagságú tárháza vált elérhetővé (kulturális és gasztrofesztiválok, sportrendezvények stb.). A rendszerváltás széles társadalmi csoportoknak tette lehetővé a belföldi és a külföldi utazást. A világiak a munkahelyen kívül eltöltött (szabad) idejük meghatározó részét ezekre hasznosítják. Szűkült a „közjóra”, a közösségi érdekre fenntartott idejük.

- A mindenkori kormányzó politikai hatalom egyházakhoz való viszonyulása: egyrészt közpénzt biztosít, támogatásokat nyújt a gyülekezeteknek, másrészt elvárásokat fogalmaz meg az egyházakkal szemben (támogassák jelöltjeiket és politikai törekvéseiket).

- Az államtól és az önkormányzattól elnyert támogatások olyan egyházközségi feladatvégzésnek a fedezetei, amit a szekuláris államban a híveknek kellene előteremteni saját hozzájárulásukból. Ráadásul egyre több világban az a hamis képzet alakul ki, hogy az egyházi/egyházközségi vagyon megóvása és fejlesztése nem is az egyházközség dolga, oldja meg az állam vagy az önkormányzat.

- Az állam által biztosított lehetőség, hogy ti. a már levont személyi jövedelemadónak egy töredékét (1% vagy 2%) az adózó az egyház(a) felé irányíthatja, sokakban azzal a téves képzetel járt, hogy eleget tett egyházfenntartói kötelességeinek. Ez tovább gyengítette az egyházközségük iránti felelősségérzetüket.

A találkozás öröme és megtartóereje Nyárádszentlászlón

Május 4–5. napjain örömmel vettünk részt a nyugalmazott lelkészek és feleségeik, lelkészjellegű központi tisztviselők, lelkészözvegyek ötödik találkozásán, amelyet a nyárádszentlászlói történelmi múltunkat idéző unitárius templomban és a másfél napra otthont nyújtó Pásztortűz panzióban tartottunk.

A templomi szolgálatot Rác Norbert Zsolt miszsiói előadó-tanácsos végezte, aki találó bibliai verset választott alapgondolatnak: „Sámuel pedig fogott egy követ, felállította Micpa és Sén között, és elnevezte Eben-Háézernek, mert ezt mondta: Mindeddig megsegített bennünket az Úr!” (1Sám 7,12) A helyi gyülekezet lelkésze, Jakabházi Béla Botond után Fazakas Lajos Levente, a Marosi Unitárius Egyházkör esperese, Kiss Zsuzsanna, az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének elnöke és Solymosi Alpár, a Nyugdíjintézet elnöke üdvözlötték a jelenlevőket. András György nyugalmazott lelkész és központi tisztviselő válaszolt a köszöntésekre.

Délután a nyugdíjrendszer helyzetéről Dác Tibor gazdasági előadó-tanácsos tartott tájékoztatót, melyet beszélgetés követett. Majd három tartalmas könyvbemutatóra került sor. Kotecz József nyugalmazott unitárius lelkész *Reménysugár félelmeink hegyén* (Tortoma Kiadó, Barót, 2025) című verskötetét ismertette. A versek témaköreit, elmélkedő kitekintéseit, vallásos lelkületét néhány prózába öntött írás tette tartalmasabbá. A kötethez előszót Farkas Dénes nyugalmazott lelkész írt.

Szén Sándor nyugalmazott lelkész *Szénrajzok* (Mentor Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2025) című könyvét mutatta be. A kötet írásai a szerző személyes élményeit, gondolatait, tapasztalatait, értékeléseit és jövőképeit szövegezik meg, néha élcélődő, kritikus vagy éppen ironikus hangvétellel. A szövegekben előforduló népies, archaikus kifejezések megértését szómagyarázat segíti. Az ajánlást Kovács István püspök írta.

Rác Norbert Zsolt előadó-tanácsos *Az Egy Isten tiszteletére. 450 éves unitárius egyház gyülekezetei* című fotóalbumot ismertette (MUE, Kolozsvár,

2025). Az album 506 oldalon 736 fotóval az erdélyi és magyarországi unitárius gyülekezetek múltját és jelenét mutatja be. Az említett kiadványokat szeretettel ajánljuk olvasóinknak.

A tartalmas napot Vincze László kolozsvári borász irányította jó hangulatú borkóstolóval zártuk. A találkozó másnap alkalmi áhítattal ért véget. Köszönetemet és elismerésemet fejezem ki a találkozó szervezőinek.

Úgy érzem, hogy a találkozás öröme és megtartó ereje áthatotta a jelenlevők életét és lélekben, szellemiekben meggazdagodva, egymás kézfogásaitól, öleléseitől, bátorításaitól, jókívánságaitól megerősödve indultak haza.

Hálát adunk Istenünknek, hogy mindeddig megsegített bennünket, és gondviselő szeretetét megtapasztalhattuk. A találkozások fontosságát az is nyomatékosítja, hogy életünk „visszaszámlálás időszakában” nem vesztegethetjük el az együttléteket, a kézfogásokat, a beszélgetéseket, a megértéseket és a közös imádkozások lehetőségeit! „Mily szép és mily gyönyörűségecs dolog, amikor együtt lakoznak az atyafiak!” (Zsolt 133,1).

A következő találkozások reménységével bízva kodva valljuk:

Köszönöm, hogy
voltam, vagyok,
és ha akarod,
még leszek.

Köszönöm, mit
kaptam, kapok,
forrás hús vizét,
falat kenyeret. (Kotecz József: *Hála*).

| DR. REZI ELEK

A Marosi Unitárius Egyházkör nőszövetségeinek évi rendes találkozójáról

A Marosi Unitárius Egyházkör évi rendes nőszövetségi találkozója idén a nyárádszeredai unitárius templomban került sor, a Jobbágyfalva–Nyárádszereda Unitárius Társegyházközség szervezésében. A testvéri találkozás öröme hatotta át a zászlós, énekszó kísért bevonulást a templomba, majd a zászlókra felkerültek az alkalomhoz kötődő szalagok.

Jenei Jakab Emese helyi lelkész megáldotta az új zászlókat és köszöntötte az ünneplő gyülekezetet, majd Szabó Hajnal Imola, a Marosi Unitárius Nőszövetség körülnöke szólt a jelenlévőkhöz és tolmácsolta az UNOSZ üdvözlő levelét. Az alkalmat megtisztelte jelenlétével Fazakas Lajos Levente, a Marosi Unitárius Egyházkör esperese. A nőszövetségek 2025. évi tevékenységéről, a

gazdag közösségi és szolgálati munkáról szóló beszámoló után a ravai asszonytestvérek ünnepelesen átadták a vándorabroszt a nyárádszeredai közösség fiatal képviselőinek. A délelőtti program részeként az ifjúsági egyesület tagjainak szolgálatakor Kiss Adrienn olvasta fel Balázs Ferenc *Az én hitvallásom* című írását, Csiszér Viola tiszta, kifejező énekhangjával hatotta meg a gyülekezetet. Sütő-Szász Júlia Anna családorvos *Általános egészségmegőrzés és prevenció – legfontosabb tudnivalók* címmel tartott előadást. A szünet után Balázs Ferenc – az unitárius reneszánsz ember című rövidfilm méltó módon idézte fel e kiemelkedő unitárius személyiség életét és örökségét. A délutáni istentiszteleten Liker Henrietta, a Székelykeresztúri Egyházkör ifjúsági lelkésze és Szász Angéla, a Jobbágyfalva–Nyárádszeredai Unitárius Társegyházközség énekevezére szolgált. Az együtt elfogyasztott ebéd személyes beszélgetésekre és a közösségi kapcsolatok további erősítésére is lehetőséget nyújtott.

A találkozó ismételt biznyságot tett arról, hogy a nőszövetségi közösségek fontos szerepet töltenek be egyházunk életében: a hit megélésében, a közösség szolgálatában és az összetartozás megerősítésében. Ezúton is köszönet illeti a szervező Jobbágyfalva–Nyárádszereda Unitárius Társegyházközség közösségét az odaadó munkáért, a gondos előkészítésért és a szeretetteljes vendéglátásért. Hálásan köszönjük az előadók és szolgálattelvők hozzájárulását, akik gazdagították és emlékeztetessé tették ezt az alkalmat. Isten áldását kívánjuk valamennyi nőszövetség életére és szolgálatára! Találkozunk jövőre is, hasonló szeretetben és egyetértésben!

| JÓZSA ESZTER

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár
Bodor Piroska

telefonszám: 0740 634 723
e-mail: bodor.piroska@unitarius.org

Marosvásárhely
Pavelka Attila

telefonszám: 0723 515 921
e-mail: pavelka.attila@unitarius.org

Sepsiszentgyörgy
Buzogány-Csoma Csilla

telefonszám: 0742 512 574
e-mail: buzoganycsoma.csilla@unitarius.org

Székelyudvarhely
Sipos Mónika Rebeka

telefonszám: 0757 345 367
e-mail: sipos.monika@unitarius.org

Egyházunk hírei

Köri nőszövetségi találkozó Csekefalván

Április 18-án a Csekefalvi Unitárius Egyházközség adott otthont az egyházköri nőszövetségi találkozóknak. A résztvevőket Moldován-Szeredai Noémi helyi lelkész és a gyülekezet asszonyai fogadták nagy szeretettel. Az áhítat Dénes Erzsébet siménfalvi lelkész imádságával

kezdődött. Az asszonyokat Vida Rozália lelkész-alelnök az UNOSZ képviseletében, valamint Makkai-Ilkei Ildikó lelkész, megbízott esperes köszöntötte. A találkozón átadták a körüli vándorabroszt is: a gagyi asszonyok egy év után a csekefalvi közösség gondjaira bízta azt. A nőszövetségi beszámoló rámutatott arra a sokrétű szolgálatra, amelyet az egyházközségek női végeznek közösségeikben. Benczédi Csilla tanár *Nők a történelemben* című előadásában a nők társadalmi szerepének alakulásáról és különleges női életutakról beszélt. Lőrinczi Eszter abásfalvi-homoródkarácsonyfalvi lelkész Izsák történetén keresztül nyújtott lelki útjavallót. A csekefalvi kislányok éneke és Jakab Borika kántor szolgálata is emelte az ünnep hangulatát.

Farkas Árpád-émléknep Székelyszentmiklóson

Április 18-án negyedik alkalommal tartották meg a Farkas Árpád-émléknapot. A rendezvényt

a Farkas Árpád Emlékegyesület és a Székelyszentmiklósi Unitárius Egyházközség szervezte a Kossuth-díjas költő, valamint Tiboldi István unitárius tanító és néprajzi gyűjtő emlékére. A Karsay József Kultúrotthonban Bálint Sándor, a Farkas Árpád Emlékegyesület elnöke, Farkas Emőd, a Magyar Unitárius Egyház főgondnoka, valamint Lőrinczi-Vass Zsuzsánna beszolgáló lelkész mondott köszöntőt. Simó Márton író, költő és publicista *Milyen lovat akart Farkas Árpád?* című előadásában a költő életművéről és közösségi elkötelezettségéről beszélt, míg Szakál Anna, az ELTE Néprajztudományi Kutatóintézete munkatársa Tiboldi István munkásságát ismertette. Az előadások között a Berde Mózes Unitárius Gimnázium és a Petőfi Sándor Általános Iskola diákjai szavaltak.

A megemlékezés a templomkertben folytatódott, ahol felavatták és megáldották az új emlékkövet és az információs táblákat. Köszöntőt mondott Percze László konzul és Balázs Sándor, a Tiboldi Alapítvány alapítója. Ünnepi beszédet tartott Varró-Bodoczi Barna, a Szentgericei Unitárius Egyházközség lelkésze, majd Pais Ernő gondnok szavalt. Az emlékművet Makkai-Ilkei Ildikó megbízott esperes áldotta meg.

A rendezvény ismételten bizonyítja, hogy a közösség fontosnak tartja múltjának ápolását, és élteti Farkas Árpád és Tiboldi István szellemi örökségét.

Tavaszi gondnok-presbiteri találkozó Székelyderzsben

A Székelyudvarhelyi Egyházkör gyülekezeteinek képviselői Székelyderzsben gyűltek össze a hagyományos gondnok-presbiteri találkozóra és értekezletre. Az alkalom közös énekléssel és

áhítattal kezdődött. Demeter Sándor lelkész, Gidó Csaba történész, Orbán Árpád helyi gondnok előadásai a gyülekezeti élet különböző területeit érintették, és kiemelt figyelmet kapott Ébert András, a 20. század elején Székelyderzsben szolgáló unitárius lelkész életútja, illetve a mai gondnoki és egyháztanácsosi szolgálat kihívásai. A közös megbeszélések két fontos kérdéskört érintettek: a templomlátogatás csökkenését és a fiatalok gyülekezetben való megtartásának nehézségeit. A szervezők köszönetüket fejezik ki a székelyderzsi egyházközség tagjainak a vendégszeretetért, és mindazoknak, akik a találkozó lebonyolításához hozzájárultak.

Jótekonysági bált szervezett az ODFIE háromszéki fiókja

Április 18-án harmadik alkalommal szervezte meg jótekonysági bálját Vargyason az ODFIE háromszéki fiókja. Az est fővédnöke Magyar Zita Emese elnök volt. A szervezők köszönetet mond-

tak támogatóiknak és a résztvevőknek. A bál bevételét célirányos szeretetszolgálati tevékenységekre fordítják.

Nőszövetségi közgyűlés Árkoson

Április 25-én tartották a Háromszék–Felsőféri Unitárius Egyházkör nőszövetségeinek évi közgyűlését. A találkozón 15 nőszövetség képviseltette magát mintegy 90 résztvevővel. Az áhítatot Szabó Adél Júlia kálnoki lelkész tartotta, majd a közgyűlés keretében értékelték az elmúlt időszak tevékenységeit és a jövőbeni tervekről is egyeztettek. A vándorabroszt a sepsiszentkirályi nőszövetség az árkosi közösségnek adta tovább. Vidám Lívia segédlelkész ígét hirdetett.

A programon fellépett az árkosi ökumenikus gyermekkórus, Márk Attila kántor pedig Szentkereszty Mariette bárónő első világháborús karitatív tevékenységéről tartott előadást.

Nőszövetségi közgyűlés a székelyudvarhelyi egyházközségben

Április 25-én a Bethlen negyedi Báró Hajna Nőegylet adott otthont a Székelyudvarhelyi Egyházkör nőszövetségi közgyűlésének, melyen 17 egyházközségből 130 asszony vett részt. A prog-

ram a zászlóanyák bevonulásával és közös imádsággal kezdődött. Köszöntőt mondott Vida Rozália, az UNOSZ alelnöke, Solymosi Alpár esperes, Szakács-Paál István polgármester, majd a Dávid Ferenc Vegyeskar szolgálata következett. Újvárosi Katalin lelkész, köri elnök üdvözölte a jelenlévőket, Máthé Gyöngyi pedig összefoglalta az egyházköri nőszövetségek éves tevékenységét. Solymosi Erika a pénzügyi beszámolót ismertette. Az istentiszteleten Lőrinczi Zsófia segédlelkész szolgált, majd Nagy Gizella *Hogyan tovább?* címmel tartott előadást a gyászfeldolgozás témájáról.

Elhunyt Iszlay László

Életének 74. évében, 2026. április 29-én elhunyt Iszlay László nyugalmazott zenetanár, kórusvezető, a Küllői Unitárius Egyházkör felügyelgondnoka. Iszlay László több évtizeden át szolgált az erdélyi magyar közösséget zenetanárként és kórusvezetőként. Medgyesen kezdte tanári pályáját, ahol 35 éven át tanított, emellett számos kórust vezetett és közösségi kezdeményezésben vállalt szerepet. A rendszerváltás után hosszú éveken át irányította a Medgyesi Magyar Vegyes Kart, valamint több egyházi és világi kórust Erdély különböző településein. 2024-ben választották a Küllői Unitárius Egyházkör felügyelgondnokává, tisztségét odaadással és hűséggel látta el. Életét a tanítás, az egyházi szolgálat és a közösségépítés határozta meg. Temetésére május 2-án került sor a magyarsárosi unitárius temető kertben. Legyen áldott emlékezete!

Unitárius kórustalálkozó Székelykeresztúron

Május 9-én Székelykeresztúron szervezték meg az egyetemes unitárius kórustalálkozót és örömeinként, amelyen Erdély különböző vidékeiről

és Budapestről érkezett kórusok, dalárdák és zenekarok vettek részt, 16 unitárius közösség képviselőjében. Az ünnepi áhítaton András Benedek főjegyző szolgált. A résztvevőket házigazdaként Bartha Alpár lelkész, Bíró Barna Bontond, a Hargita Megyei Tanács elnöke, Koncz Hunor polgármester, valamint Makkai-Ilkei Ildikó espereshelyettes és László Attila énekvezér köszöntötte. A részt vevő kórusok és zenekarok egyházi és közösségi énekekkel léptek fel. András Benedek főjegyző emléklapokat adott át a fellépőknek, akik a találkozó végén, a Balázs Ferenc-emlékévi jegyében közösen énekelték az *Unitárius Énekeskönyv* 87. számú énekét.

Lelkészbeiktató Ürmösön

Ünnepi istentisztelet keretében iktatták be Tatár Ágnes Teklát az Ürmösi Unitárius Egyházközség lelkészi szolgálatába. Az alkalmon részt vett Kovács István püspök, Bíró Attila esperes, András Benedek főjegyző, valamint számos egyházi és világi meghívott. Erdő Imola egyházköri jegyző

felolvasta a püspöki kinevezést, majd Tatár Ágnes Tekla beköszöntő igehirdetésében személyes vallomásként beszélt ürmösi kötődéséről, családjáról és lelkészi hivatásáról. Kovács István püspök igehirdetésében a lelkészi szolgálat hitelességét, lelki erejét és közösségépítő szerepét hangsúlyozta. Bíró Attila esperes átadta a templom kulcsát, a Bibliát, a kelyhet és az egyházközség pecsétjét, a szolgálat jelképeiként. Az ünnepen az Ürmösi Unitárius Egyházközség dalárdája is szolgált Urák János énekvezér vezetésével. A gyülekezet, a testvérfelekezetek, az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége, a helyi önkormányzat, valamint az ifjúság és a nőszövetség képviselői is köszöntötték az új lelkészt.

FARKAS IZOLDA

Kedves Gyermekek és Felnőttek!

Lassan-lassan véget ér a tanév, és megérkezik a várva várt vakáció. Van, akinek a nyár a pihenés ideje, van, akinek az utazásé, másoknak pedig a munka, a szolgálat vagy az aktív napok időszaka. Bármilyen vár ránk ezen a nyáron, egy biztos: új utak nyílnak meg előttünk. Az utazás kaland. Ilyenkor felfedezhetjük Isten teremtett világának szépségeit: a hegyeket, vizeket, erdőket, városokat, embereket és történeteket. Minden út taníthat valamit.

De nemcsak a lábunkkal járunk utakon, hanem a szívünkkel is. Otthonról sok kincset viszünk magunkkal: szeretetet, jó szavakat, tanácsokat, hitet, emlékeket és példát. Ezek olyan lelki utravalók, amelyek segíthetnek eligazodni, de rajtunk is múlik, hogy mit kezdünk velük. Az útelágazásoknál mindig választanunk kell: merre menjünk, mit tegyünk, hogyan szóljunk másokhoz, mire figyeljünk, és mit engedjünk be a szívünkbe.

A jó út nem mindig a legkönnyebb, de az vezet igazán haza: önmagunkhoz, egymáshoz és Istenhez. Ezért ezen a nyáron ne csak messzire induljunk, hanem mélyebbre is: figyeljünk jobban, szeressünk bátrabban, segítsünk szívesebben, és őrizzük meg azt a lelki gazdagságot, amellyel útnak indultunk.

Az iránytűt keresd Lukács 15,11–32 részben!

Ima

Szerető Istenem, minden indulásban fogd meg a kezemet.

Minden lépésemben gondviselésed kísérjen.

Utazásomban őrizz meg, pihenésemben add békeségedet.

Ámen.

Feladatok

1. Tanítványok közössége

Készítsetek együtt mozaikszőnyeget!

Terítsetek le egy hosszú papírcsíkot vagy egy nagy lepedőt! Fessetek vagy rajzoljatok rá egy jelképes utat! Ezután minden gyerek rajzolja körbe a saját lábnyomát egy papírlapon, majd vágja ki! A kivágott lábnyomra mindenki írja vagy rajzolja rá, hogy merre vezeti őt az útja. Ezután fejezze be ezt a mondatot:

„Én akkor térek haza, amikor...”

Amikor elkészült, ragasszátok fel az útra! A közös mozaikszőnyegről és a csoportról egy fényképet, majd július 5-ig küldjétek el a következő címre: ven@unitarius.org!

2. Útközben

Itt találod a kirakós következő darabját. Vágd ki óvatosan, majd illeszd be a megfelelő helyre a februári *Közlöny*ben található gyűjtőlapodon!

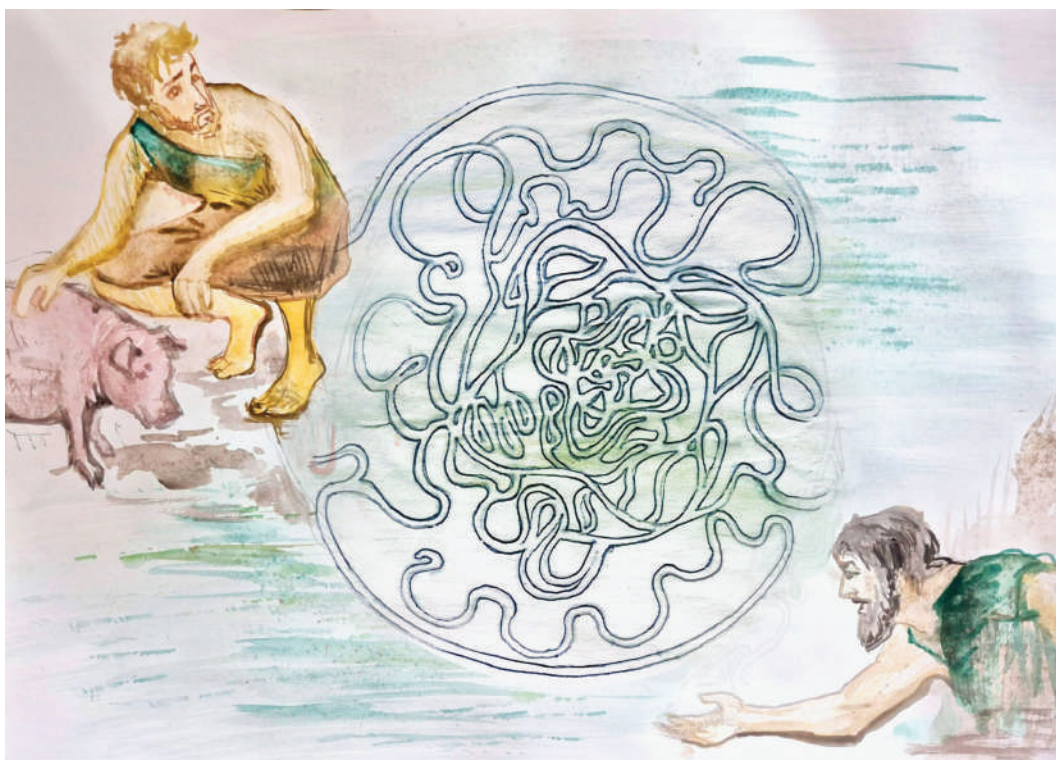
Az áprilisi lapszámban közölt darabot is idetesszük, mert a szerkesztés ördöge miatt nagyobb lett, mint ami befér a gyűjtőlapra.

Gyűjtsd össze az összes részt! Amikor elkészült a teljes kép, küldd be a szerkesztőségbe!

3. Én, a tanítvány

Vajon hol vezet a fiú útja?
Keresd meg, és küldd be a ven@unitarius.org címre július 5-ig!

QR-kód

A QR-kód egy külön oldalra vezet, ahol egy rövid kis videón megnézhetitek a példázatot. Ugyan-ezen az oldalon további játékos feladatokat találtok, amelyeket bárki szabadon használhat. Ezek a feladatok jól alkalmazhatók gyülekezeti val-

lásórákon, gyermekfoglalkozásokon és vasárnapi iskolákban is.

Egyházi zsinat, nagygyűlés		▼	Heves vármegyének székhelye	Bálna Rénium vegyjele	▼	Ajánlásban található!	Üggyelbajjal lépked	Mérges farkok fullánkú izelt lábú	Hárman a koreográfusok közül!	Lelkészek centenáriuma Száz évvel ezelőtt két unitárius lelkészünk is született. Nevük és születési helyük a megfejtés.		
Fortuna magyarul	1. név	▼										
Illyen nép az angol vagy az ír												
▼												
Anekdotája kezdete!				Hangosa a kacsaközepén!	▼					Le Fejzetlen Béla!	▼	Kocsmáinak alkalmasa
1. helység	T					Lezár a szélein!	▼		Vicc, tréfa Előidézés, kivált			
Magyar és német autójelzés			Jogi halasztás Élelem-tár, spájz	▼								
Pasi, ipse Pépszerrű gabonaétel					Kicsi Attila Villanykörte	▼					A legelső betű	▼
▼				Lángol Ehhez az időhöz tartozó	▼		Ollóvégek! Egy (német)			Sértetlen illetékes	▼	Feldíszít
Félre! Nekilát		Ország-rész	▼					Kiskabát Ismertető segéd-könyv				
Gumidarab!		Széken pihenő	▼									
▼									Deszkadarab! Római tizenegy	▼		
▼					Féldrágakő-tartalmú Bánat	▼						Vőlegény-jelölt
Hargita m. falu Sofőrhangzói			Probléma-része! Tájékoztatófüzet	▼			Téli sportot űz Elektron-csőfele					
▼		Adó előtti fizetés Víz özőnlése	▼						A játék lényege! Cinnel bevon	▼		
Aroma Becézett Sarolta, Sára				2. helység	▼	Á					Rózsaszirm! Idős, öreg	▼
Kissé le-robban!				Negatív ion 3 atomos oxigén	▼					A szikla is ez Nem tud beszélni	▼	
Nagy növényekkel szegélyezett sétány, allé		Dagad, kidülld Üres ketrec!	▼			Halkan lopakodó Összekevert had!	▼		Nulla Berliini helyeslés	▼		Oszlopon van!
A francia kártya egyik színe				Fej-szörzet Állatfej!	▼					Ruhát tisztít Bor-csepp!	▼	
Férfinév (máj. 28.)							Kézi hossz-mérték	▼				

JÚNIUS

2026 a küldetés éve

Tartsuk nyitva lelkünk ablakait, az emlékezés, a reménység, a vallásos hit ablakait, hogy azokon át a lelki szemlélődés segítsen minket az emberi élet igazi értékei meglátására és ezeknek életünkben való megvalósítására. És amikor majd becsukódnak az emlékezés és a reménység ablakai, a vallásos hit ablakán át lelkünk találjon üdvösséget Istennél, mennyei Atyánknál.

Részlet Lőrinczy Géza (1903. június 16., Homoródkeményfalva – 1975. július 27., Kolozsvár) lelkész, szakíró, teológiai tanár *Dániel és a lélek ablakai* című, 1987-ben a *Keresztény Magvető*-ben megjelent prédikációjából.